

Zonnepark

18 duizend panelen aan
de Haarweg | p.7 |

Zeesnieuw

Het klinkt leuk, maar dat is
het niet | p.8 |

Nieuwsquiz 2017

Test je kennis van de
WUR-actualiteit | p.16 |

RESOURCE [NL]

Voor studenten en medewerkers van Wageningen UR

nr. 9 – 14 december 2017 – 12e jaargang

VOOR THUIS

Leuk om op te sturen naar huis, een foto van jezelf in de Hollandse sneeuw. Op en rond de campus kon je de afgelopen dagen dan ook veel internationale studenten zien die elkaar op de kiek zetten terwijl de vlokken hen om de oren vlogen. Of terwijl ze poseerden voor besneeuwde bomen of enorme sneeuwpoppen foto: Sven Menschel

>> INHOUD

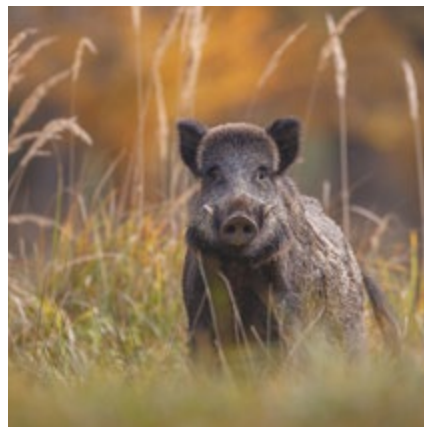
nr. 9 – 12e jaargang

>> **8**

GOED VERPAKT

Welk proefschrift wint de Coverprijs 2017?

>> **9**

WILD

Zwijn eten is goed voor het bos

>> **22**

VER VAN HUIS

Kerst vieren zonder je familie

EN VERDER

- 4 Geen extra geld in 2018**
- 5 Uni groeit met 7 procent**
- 6 Vijf vragen over tenure track 2.0**
- 9 Nijltilapia verteert verenmeel slecht**
- 10 Veel meer schelpdieren**
- 18 Creatief met data**
- 26 Student Challenge in Bijlmerbajes**
- 27 Ondertussen in Ierland**

DONEER EEN FILM

Het naderende einde van het jaar nodigt altijd uit tot terugkijken en beschouwen. Het zijn de weken van 'de lijstjes'. Wat was de meest bijzondere gebeurtenis in 2017? Wat is ons mooiste verhaal geweest? Ik wil eigenlijk verder terugkijken. Aangezien WUR volgend jaar 100 jaar bestaat, zijn wij op de redactie al weken bezig met bijzondere verhalen uit een eeuw WUR. Wijlen mijn grootvader zei vaak dat je altijd moet terugkijken om te zien wie je nu bent. Geschiedenis is belangrijk, ook voor een instituut als het onze. In onze zoektocht naar historie constateer ik dat best veel bewaard is gebleven, maar dat het her en der te vinden is. De geschiedschrijving steunt op de persoonlijke passie van collega's die in alle stilte ons ergoed bewaren en bewaken. Ik doe daar graag aan mee en zoek filmpjes over WUR die ouder zijn dan tien jaar. Maakt niet uit waar het over gaat, als het maar een WUR-link heeft. Mail, bel, breng. In dit magazine het mooie verhaal van Winand Staring. De man wiens buste als een stille getuige het atrium van Atlas in staart. Het is het eerste in een reeks mooie verhalen uit een bijzondere oude doos.

Edwin van Laar (edwin.vanlaar@wur.nl)

>> [Student fotografeerde dieren in de jungle van Ecuador](#) | p.29

WIL DE ECHE VADER VAN WUR OPSTAAN?

Het Salverdaplein heet niet voor niks zo. Daarmee eert de stad Wageningen de grondlegger van het landbouwonderwijs in Wageningen. Maar is dat wel terecht? Hoogleraar bodemscheikunde Rob Comans denkt van niet.

Op de drempel van het jubileumjaar van Wageningen University werpt Comans een nieuw licht op de vroege historie van de universiteit. Volgens hem verdient niet Inspecteur voor het landbouwonderwijs Matthijs Salverda, maar diens voorganger Winand Staring de credits voor het ontstaan van het landbouwonderwijs in Wageningen in het laatste kwart van de negentiende eeuw. Comans baseert zich op een opmerkelijke brief die hij op de kop tikte.

Komend voorjaar organiseert de Vereniging voor Landbouwgeschiedenis samen met de Vereniging Gelre een symposium over '150 jaar agrarisch onderwijs en onderzoek in Gelderland'. Comans is daar een van de sprekers.

Het verhaal over Comans en de brief van Staring opent een reeks verhalen die Resource in het kader van het eeuwfeest maakt. Die omvat elf verhalen die samen een eeuw Wageningse onderwijs en onderzoek belichten. **© RK**

Lees het artikel 'De echte vader van WUR' op pagina 12.

KABINET COMPENSEERT STUDENTENGROEI NOG NIET

Onderwijsminister Ingrid van Engelshoven heeft komend jaar geen geld om te zorgen dat de rijksbijdrage van Wageningen Universiteit in 2018 volledig meegroeit met de studentengroei. De SGP heeft een motie ingediend met de opdracht aan het kabinet om die groei toch te compenseren.

De rijksbijdrage van Wageningen Universiteit groeide de afgelopen jaren niet mee met de studentengroei. WUR viel onder het ministerie van Economische Zaken en die hanteerde de regel dat de financiering met maximaal 2-procent per jaar mocht toe- of afnemen. De nieuwe regering wil van deze regel af, staat in het regeerakkoord, maar nu blijkt dat ze deze wijziging pas per 1 januari 2019 wil doorvoeren. Het is te kort dag om de maatregel al per 1 januari 2018 door te voeren, schreef minister Van Engelshoven op 1 december aan de Tweede Kamer.

Tijdens het onderwijsdebat van de minister met de Tweede Kamer op 6 en 7 december stelden SGP en CDA een compromis voor. Kan de minister de financiële compensatie voor WUR de komende maanden uitrekenen en het extra bedrag voor 2018 in de Voorjaarsnota regelen? Dat wilde de minister niet, antwoordde ze de Tweede Kamer. Ze heeft het beschikbare budget voor de universiteiten voor 2018 al verdeeld

en geen extra geld voor het groen onderwijs beschikbaar.

De SGP is niet overtuigd door deze uitleg. Het Kamerlid Roelof Bisschop diende op 7 december een motie in om het groen onderwijs al per 1 januari 2018 te compenseren en de financiële gevolgen daarvan met terugwerkende kracht te regelen in de Voorjaarsnota in 2018. De minister ontraadt de motie. Wanneer de SGP-motie in stemming wordt gebracht, is nog onduidelijk.

De Student Council van WUR schreef eind november een brief over deze kwestie aan de coalitiepartijen. De raad wees de partijen erop dat in het regeerakkoord staat dat het groene onderwijs voortaan net als het reguliere onderwijs per deelnemer gefinancierd zal worden. Uitstel van de uitvoering van dit besluit is onverantwoord, zei voorzitter Bregje de Regt. 'Wageningen University raakt de grenzen van flexibiliteit, faciliteiten en werkdruk. De rek is eruit.' De coalitie moet zich houden aan het regeerakkoord, vindt de studentenraad. **© AS**

Volg het laatste nieuws op resource-online.nl

FOTO: GUY ACKERMANS

MINISTER OP BEZOEK

Minister Sigrid Kaag van Buitenlandse handel en Ontwikkelingsamenwerking (op de foto in het midden) bracht 7 december een bezoek aan WUR. Ze kreeg een rondleiding langs plantaardig onderzoek in Unifarm en sprak met bestuursvoorzitter Louise Fresco. De D66-minister wilde graag haar licht opsteken in Wageningen, volgens haar 'een geweldige naam in de wereld'. Ze zet de komende jaren in op de *sustainable development goals* van de VN. Met Fresco zocht ze naar een 'gedeelde blik op de wereld' om die doelen te bereiken in een ontwikkelingssamenwerking waarbij overheid, kennisinstellingen en bedrijven samenwerken. **© AS**

UNI GROEIT MET 7 PROCENT

Het aantal studenten aan Wageningen University & Research is dit studiejaar gegroeid met 7 procent ten opzichte van studiejaar 2016-2017. Er studeren hier nu in totaal 11.480 studenten. Dit blijkt uit cijfers van Education & Student Affairs (ESA).

Wat betreft de eerstejaars zit er vooral groei bij de masteropleidingen. Dankzij de komst van studenten van andere Nederlandse universiteiten en de doorstromers uit de Wageningse bachelors, groeit

het totaal aantal eerstejaars masterstudenten met 5 procent. Het aantal eerstejaars masterstudenten uit niet-Europese landen is ten opzichte van vorige jaar met 3 procent gekrompen, maar dat komt vooral doordat er in 2016-2017 een flinke piek in deze inschrijvingen was, zegt Eric de Munck van ESA. 'Als we kijken naar de afgelopen zes jaar, staat 2017 nog altijd op nummer twee wat het aantal nieuwe inschrijvingen uit niet-Europese landen betreft.'

Het aantal bachelorstudenten dat dit collegejaar aan een studie in Wageningen is begonnen, is gegroeid met 2 procent ten opzichte van vorig jaar. In totaal hebben 1637 eerstejaars zich ingeschreven aan de universiteit. De groei van de bacheloropleidingen komt daarmee overeen met de groeicijfers die de universiteit sinds het voorjaar hanteerde. De populairste opleidingen zijn Bedrijfs- en Consumentwetenschappen (178), Levensmiddelentechnologie (174) en Biologie (157). **R LvdN**

© COLUMN | GUIDO

Wey-ghe-nin-gen

Moet je net gaan presenteren bij een conferentie, zie je de voorzitter van je sessie licht bedenkelijk naar zijn programmaboekje kijken. *'Please welcome the next speaker, Guido Camps from... Wey-ghe-nin-gen, uh... Wakh-uh-nine-gen..., Wage-nuh-gun University.'*

We werken en studeren aan een prachtige universiteit. Een universiteit die zeer internationaal georiënteerd is, waar het hele leslokaal omschakelt naar Engels zodat ook buitenlandse studenten hun bachelor hier kunnen komen doen. Zo'n universiteit verdient een internationale naam. Zelfs in ons eigen WURtube-filmpje *Get to know Wageningen University & Research* hoor je de arme voice-overmevrouw twifelen over hoe 'Wageningen' uit te spreken in een Engelse tekst. Ze kiest uit ellende uiteindelijk maar voor een soort Neder-Engelse tussenvorm.

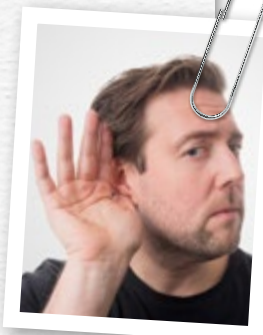
Naamswijzigingen zijn ons ook niet vreemd. De universiteit is in 1918 begonnen als Landbouwhogeschool, toen Landbouwuniversiteit Wageningen, vervolgens Wageningen University en Researchcentrum en daarna, in 2016, het huidige Wageningen University & Research. Hoezeer iedereen verknocht mag zijn aan de naam en stad 'Wageningen', het is en blijft in het Engels een oer-Hollandse tongbreker.

Tijdens mijn verdediging eind december is daarom een van mijn stellingen dat onze naam moet wijzigen naar Rhine Valley University: een naam die refereert aan onze locatie en onze Europese en internationale instelling, en die lekker bekt in het Engels.

Voor de sentimentelen onder ons kunnen we daar dan wel iets aan toevoegen: Rhine Valley University: Wageningen Campus. **R**

Guido Camps (34) is dierenarts en bijna gepromoveerd op MRI-onderzoek naar maaglediging bij mensen. Hij houdt van bakken, bijen houden en bijzondere dieren.

kort

>> DEN HAAG

Economic Research verhuist

Wageningen Economic Research in Den Haag gaat in de zomer verhuizen naar het World Trade Centre in diezelfde stad. Het huidige onderkomen aan het Alexanderveld is te groot geworden. Het nieuwe onderkomen sluit qua locatie, uitstraling en gebruik perfect aan bij de doelstellingen van WUR, aldus de directie van de Social Sciences Group. Het instituut wil 'open en transparant' gaan werken, met focus op stilteplekken en ontmoetingszones. Dat kan heel goed in het WTC-gebouw. Zo'n 150 medewerkers van het instituut verhuizen komende zomer naar het WTC. **R AS**

>> OPEN BRIEF

'Geen voedsel in tank'

Europa moet stoppen met het gebruik van voedselgewassen voor de productie van biodiesel. Die oproep doet een grote groep wetenschappers per open brief aan staatssecretaris Van Veldhoven van Infrastructuur en Waterstaat en minister Wiebes van Economische Zaken en Klimaat. De brief, die zaterdag 2 december in Trouw stond, is een initiatief van universitair docent rechtsantropologie Michiel Köhne van de leerstoelgroep Sociologie van Ontwikkeling en Verandering. Hij kreeg in korte tijd 174 handtekeningen bij elkaar. Een kwart van de ondertekenaars zijn Wageningse wetenschappers. **R RK**

>> PROGRAMMA VAN 4TU

Duurzame technologie

De TU Delft, TU Eindhoven, Universiteit Twente en Wageningen University & Research, ver-

enigd in de 4TU.Federatie, steken samen 19 miljoen euro in technologisch onderzoek voor een duurzame samenleving. Met het onderzoeksprogramma willen ze een impuls geven aan de Nationale Wetenschapsagenda. De universiteiten focussen op *Hightech for a sustainable future* en hebben zeven onderzoeksthema's onderscheiden: hightech voor een betere voedselvoorziening; robotica voor gezondheid, veiligheid, energie en milieu; sensortechnologie; nieuwe meetinstrumenten om gezondheid en welzijn van individuen te meten; resilience (robuuste energie- en voedselketens); nieuwe materialen en slimme vormen van energietransitie en -opslag. Wageningen University steekt anderhalf miljoen euro in het programma. **R AS**

Lees de volledige artikelen
op resource-online.nl

VIJF VRAGEN OVER TENURE TRACK 2.0

De raad van bestuur wil het loopbaanbeleid tenure track verruimen, zodat niet iedereen persoonlijk hoogleraar hoeft te worden en ook medewerkers die veel onderwijs geven carrière kunnen maken. Dit plan ligt nu ter goedkeuring bij de WUR Council. Als die akkoord gaat, wat betekent dat dan voor de praktijk? Vijf vragen over het nieuwe loopbaanbeleid.

1. VOOR HOVEEL TENURE-TRACKERS GELDEN DE NIEUWE REGELS?

Op dit moment werken 230 medewerkers van de universiteit in tenure track. Dit loopbaanbeleid begon in 2009. Na 8 jaar hebben inmiddels 30 docenten de eindstreep van persoonlijk hoogleraar gehaald: 20 mannen en 10 vrouwen. Verder zitten er ruim 110 universitair docenten en bijna 90 universitair hoofddocenten in tenure track. Ruim 40 procent van hen is vrouw. Het aantal tenure trackers groeit de laatste jaren met zo'n 20 medewerkers per jaar. Jaarlijks worden zo'n 30 medewerkers aangenomen en stoppen zo'n 10 personeelsleden met tenure track.

2. UNIVERSITAIR HOOFDDOCENT WORDT STRAKS HET 'STANDAARD' EINDSTATION. WAT ALS JE WEL PERSOONLIJK HOUGLERAAR WILT WORDEN?

Een uhd'er die de stap wil maken naar persoonlijk hoogleraar wordt onderworpen aan dezelfde criteria als nu, maar deze criteria worden strikter gehandhaafd. Zo is het in de nieuwe situatie niet meer mogelijk om criteria te compenseren. Stel dat je minder goed scoort op 'PhD-begeleiding', dan kon je dat eerder compenseren met een hoge score op bijvoorbeeld 'publicaties'. Een uhd'er moet straks op alle vlakken aan de criteria voldoen wil hij of zij persoonlijk hoogleraar kunnen worden. Daar staat tegenover dat de persoonlijk hoogleraar 2.0 meer gaat verdienen. Persoonlijk hoogleraren komen in dezelfde salarisschaal als leerstoelhouders. Dat betekent niet dat de verantwoordelijkheden hetzelfde zijn. Een leerstoelhouder heeft meer managementtaken en hoeft daardoor niet aan alle tenure-trackcriteria te voldoen. De verwachting van de werkgroep Tenure Track 2.0 is dat zo'n 10 à 20 procent van de uhd'ers de stap naar persoonlijk hoogleraar zal maken.

3. WAT GEBEURT ER MET DE PERSOONLIJK HOUGLERAREN DIE NIET AAN ALLE TENURE-TRACKCRITERIA VOLDOEN?

Voor persoonlijk hoogleraren die nu met compensatie hun positie hebben verkregen, komt er een overgangperiode. Volgens het huidige systeem wordt iedere persoonlijk hoogleraar na vijf jaar opnieuw beoordeeld. Voldoet iemand

FOTO: GUY ACKERMANS

In tenure track 2.0 komt meer ruimte voor universitaire medewerkers die vooral veel onderwijs geven.

straks niet aan alle criteria, dan blijft hij of zij in de huidige positie (persoonlijk hoogleraar), maar met de huidige inschaling. Voldoet iemand wel aan alle criteria, dan komt hij of zij in de hogere salarisschaal. Onderzoekers die een prestigieuze beurs in de wacht slepen, zoals een Vidi of Vici, behoeven speciale aandacht, omdat ze (tijdelijk) niet volledig aan de onderwijscriteria kunnen voldoen. In dat geval kan de benoemingsadviescommissie compensatie verlenen of de toetsing uitstellen. Zo biedt de nieuwe tenure track meer flexibiliteit voor talent.

4. WAT WORDT DE ONDERZOEKSTAAK VOOR DOCENTEN IN HET ONDERWIJSCARRIÈREPAD?

Hoeveel onderzoek docenten in het onderwijs-carrièrepad moeten doen, is nog onduidelijk. Er zijn twee opties. De eerste is dat er een stevige link blijft tussen onderwijs en onderzoek. Rector magnificus Arthur Mol hint op deze mogelijkheid; hij wil niet dat Wageningen onderwijsdocenten krijgt. De tweede mogelijkheid is een specifiek onderwijs-carrièrepad voor een kleine groep medewerkers die maar een beperkte onderzoekstaak krijgen (10 tot 20 procent van hun tijd). Van deze onderwijsprofessionals wordt verwacht dat ze de onderwijskwaliteit verbeteren, zowel op vak- als opleidingsniveau, en zorgen voor onderwijsvernieuwing. Deze onderwijsspecialisten kunnen promoveren tot docent 1, een functie op uhd-niveau die al bestaat, maar nauwelijks wordt ingevuld.

teit verbeteren, zowel op vak- als opleidingsniveau, en zorgen voor onderwijsvernieuwing. Deze onderwijsspecialisten kunnen promoveren tot docent 1, een functie op uhd-niveau die al bestaat, maar nauwelijks wordt ingevuld.

5. WAT BETEKENT DE BELEIDSWIJZIGING FINANCIËEL?

De huidige tenure-trackbeleid leidt tot hogere personeelskosten, want bij elke carrièrestap krijgen de (hoofd)docenten er salaris bij. De aanpassing moet ertoe leiden dat de stijging van personeelskosten de komende jaren lager uitpakt. De raad van bestuur verwacht dat de kosten van tenure track bij ongewijzigd beleid stijgen van 24,5 miljoen euro in 2017 naar 29,5 miljoen in 2025, waarbij 40 procent van de docenten dan persoonlijk hoogleraar is geworden. Met het voorgenoemde nieuwe beleid – waarbij minder kandidaten doorgroeien tot persoonlijk hoogleraar – rekt het bestuur op een kostenstijging van 4 miljoen in 2025, ofwel een besparing van ruim een miljoen euro ten opzichte van het huidige beleid. **R LvdN en AS**

Lees ook de rubriek *Opinie* op p.20.

18 DUIZEND ZONNEPANELEN AAN DE HAARWEG

Naast de studentenwoningen aan de Haarweg, aan de westkant van Wageningen, komt mogelijk een zonnepark met 18 duizend zonnepanelen. Het bedrijf LC Energy wil het park beginnen op grond van Wageningen University & Research.

LC Energy, gehuisvest in Plus Ultra op de campus, is de ontwikkelaar en investeerder van het park. WUR wil zeven hectare grond verhuren om het park mogelijk te maken. LC Energy is een samenwerking van de Britse investeerder Low Carbon en het advies- en ingenieursbureau Qing van de Wageningse ondernemer Martin Ruiter.

Het initiatief voor het zonnepark komt van WUR en Qing, legt Ruiter uit. 'De gemeente Wageningen wil voor 2030 klimaatneutraal zijn. Onderdeel van dat streven is de opwekking van duurzame energie. Toen eind vorig jaar bleek dat windmolens in Wageningen niet haalbaar waren, is op verzoek van de gemeente gekeken naar de mogelijkheden voor grootschalige opwekking van zonne-energie.'

Die mogelijkheid is er op voormalige proefvelden van WUR aan de Haarweg. Ruiter: 'Het terrein zit dicht bij een plek waar we de opgewekte stroom op het netwerk kunnen inpassen. Bovendien is het groot genoeg om de ontwikkeling financieel haalbaar te maken. De panelen leveren vijf megawatt aan stroom per jaar op, genoeg voor grofweg vijfduizend huishoudens. Dat is de ondergrens voor een zonnepark.'

Burgemeester en wethouders van Wageningen willen de ontwikkeling van het park mogelijk maken. Daartoe moet wel het bestemmingsplan worden gewijzigd; de grond is nu bestemd voor onderzoek en onderwijs. Als het plan doorgaat, komen er op het terrein 18 duizend zonnepanelen, opgesteld in tafels van twee panelen hoog. Die zullen ruim twee meter boven het maaiveld uitsteken.

Het plan is niet onomstreden. Landschapsvereniging Mooi Wageningen is 'niet enthousiast', laat woordvoerder Patrick Jansen weten. 'Zo'n zonnepark doet afbreuk

FOTO: GUY ACKERMANS

Het gebied aan de Haarweg waar het zonnepark moet komen.

aan het landelijk gebied. Je bebouwt een groot stuk open grond met een constructie. Met dit plan wordt voor de makkelijkste oplossing gekozen; bouwen in het buitengebied ten koste van open landschap.'

Het zonnepark wordt volgens Ruiter zo goed mogelijk ingepast in het landschap. 'Er komt in ieder

geval een groen haag omheen. Verder proberen we de grond dubbel te gebruiken, dus meerdere functies te combineren. Je kunt daarbij denken aan het doen van onderzoek naar verschillende graszaadmengsels.' Het gebruik van het terrein is bovendien tijdelijk, aldus Ruiter. Het park zal 20 tot 25 jaar in bedrijf zijn. **IRK**

ACHTER HET RUITJE

Zie je of het metertje rechtsboven al uitslaat? Dat zou zomaar een vraag kunnen zijn die de man achter het ruitje stelt aan degene met het klembord. Het lijkt alsof ze voorbereiding treffen voor een proef. Of is het onderzoek juist in volle gang? Weet jij misschien wie dit zijn en waar dit is? Of kun je ons vertellen wat deze mensen aan het doen zijn? Loop in Atlas even de redactie van *Resource* op of stuur een mail aan edwin.vanlaar@wur.nl. WUR viert in 2018 de honderdste verjaardag en daarom onderzoekt de *Resource*-redactie bijzondere foto's uit het archief.

**Bekijk de fotoserie
'100 jaar... samen werken'
op resource-online.nl**

FOTOGRAAF ONBEKEND

ZEESNEEUW VERERGERT EFFECT OLIERAMP

Tijdens het opruimen van de olie die vrijkwam bij de ramp in de Golf van Mexico, ontstond een enorme hoeveelheid zeesneeuw. Onderzoeker Justine van Eenennaam ontdekte dat dit bezinsel de nadelige effecten van olie op bodemdieren verergert en de afbraak van olie belemmert.

Na de olieramp met de Deepwater Horizon in de Golf van Mexico in 2010 werden er stoffen toegevoegd aan het zeewater om de olie te verspreiden en te helpen opruimen. Deze hadden een onverwachte bijwerking: er ontstond een enorme hoeveelheid zeesneeuw. Dat is een soort snot dat wordt geproduceerd door bacteriën en plankton, waarschijnlijk onder stress. Daar blijft dan vervolgens van alles aan plakken, zoals organisch materiaal en ook olieresten. Dit zinkt naar de bodem en vormt daar een laag smurrie. 'Bij een olieramp denken mensen meestal aan zielige vogels met besmeurde vleugels, maar juist bodemdiertjes zijn erg gevoelig, omdat ze moeilijk kunnen vluchten', vertelt Van Eenennaam, die recent op dit onderwerp promoveerde bij de leerstoelgroep Marine Animal Ecology.

In het lab bestudeerde Van Eenennaam het effect van olie en zeesneeuw op vier soorten bodemdiertjes: slijkgarnalen, wadslakjes, nonnetjes en foraminiferen. Ze maakte kunstzeesneeuw die qua samenstelling lijkt op wat er gevormd werd bij het opruimen van de olie, en voegde die toe aan de aquarium-

De olie die vrijkwam bij de ramp met de Deepwater Horizon nadert de kust van Alabama.

FOTO: MICHAEL B. WATKINS, UNITED STATES NAVY

bakken. Het bleek dat de zeesneeuw de bodemdiertjes verstikte. Van Eenennaam: 'Hoe gevoelig ze ervoor zijn, is onder andere afhankelijk van hun bewegelijkheid.' Slakjes kunnen bijvoorbeeld wegkruipen. 'In het aquarium kropen ze langs het glas omhoog, dit kan in de zee uiteraard niet, maar daar kunnen ze zich wel in het water laten zweven naar een schonere plek.' Nadeel was dat de slakjes de giftige zeesneeuw ook opaten.

De zeesneeuw belemmert ook de afbraak van olieresten door bacteriën. Die breken namelijk liever eerst de zeesneeuw af; daar zitten makkelijker verteerbare suikers en eiwitten in. Voor de afbraak van olie is bovendien zuurstof

nodig. Van Eenennaam: 'Beestjes zoals slijkgarnaaltjes woelen de bodem om, daardoor komt er meer zuurstof in de bodem. Als deze bodemdiertjes worden verstikt, gebeurt dit veel minder.'

Het is volgens Eenennaam niet met zekerheid te zeggen in hoeverre deze effecten ook optreden in de Golf van Mexico. 'Wij bekeken Nederlandse diersoorten. Daarnaast is de situatie op 1500 meter diepte niet hetzelfde als in een aquariumbak van 25 bij 25 centimeter.' Wel staat volgens haar vast dat zeesneeuw nadelig effecten heeft. 'Dit moet meewegen bij het kiezen van de beste methode om olie op te ruimen.' **TL**

VERKIEZING: HET MOOISTE PROEFSCHRIFT VAN 2017

De laatste proefschriften van dit jaar moeten nog worden verdedigd, maar de jaarlijkse verkiezing van de mooiste omslag gaat alvast van start. Vanaf vandaag kan er online worden gestemd voor de Resource Coverprijs 2017.

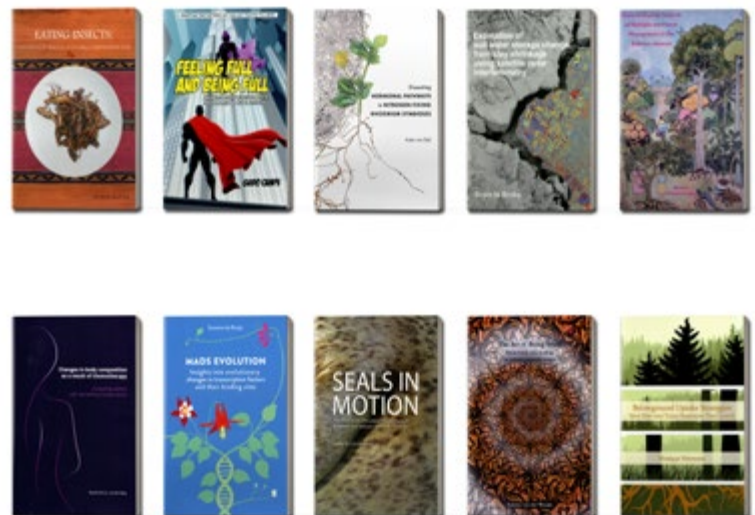
De laatste verdediging is volgende week vrijdag; vlak voor kerst zal Guido Camps zijn thesis verdedigen. Hij sluit daarmee de rij van in totaal 295 promovendi die dit jaar hun promotietraject afronden. Dat is er precies eentje minder dan in 2016.

Uit de berg proefschriften heeft de redactie er tien genomineerd voor de Coverprijs 2017 (zie foto's).

Acht van de tien genomineerde promovendi komen uit Nederland, zeven van de tien zijn vrouw. Audrie Jacky Siahainenia uit Indonesië won vorig jaar de prijs.

Bij de nominatie is zoals gebruikelijk gelet op de aantrekkelijkheid van het ontwerp en de creativiteit die aan de dag is gelegd om de inhoud van het onderzoek te verbeelden. Daarnaast spelen kleurgebruik en de belettering een rol.

Stemmen voor de Coverprijs kan tot en met de eerste week van het nieuwe jaar op de website van Resource. Daar staan de covers met een korte toelichting op het ontwerp en het onderzoek. **RK**

NIJLTILAPIA VERTEERT VERENMEEL SLECHT

Onderzoeker Mahmoud Haidar ontwikkelde een nieuwe manier om de energiebehoefte van nijltilapia te bepalen. Hierdoor kan visvoer beter worden afgestemd op de behoefte van de dieren. Eén van de lessen: nijltilapia's doen het niet zo goed op verenmeel.

Omdat vismeel en visolie schaarser worden en het gebruik daarvan weinig duurzaam is, wordt er in de visvoerindustrie steeds meer gekeken naar andere ingrediënten. Dat betekent dat fabriekanten opnieuw moeten berekenen hoe ze het voer moeten samenstellen. 'Eiwit is het duurste bestanddeel', vertelt Haidar. 'Je wilt de vissen voldoende geven om visfilet te maken. Maar je wilt niet dat ze een overschot aan eiwit gaan gebruiken als energiebron. Die energie moeten ze uit goedkopere voedingsstoffen halen, zoals koolhydraten.'

Daarom kijken voederfabrikanten nu bij het maken van voer vooral naar de verhouding tussen de totale hoeveelheid verteerbaar eiwit en verteerbare energie (DP/DE). Maar volgens Haidar is dit niet heel precies. 'Van sommige vissoorten is bijvoorbeeld niet bekend wat de optimale verhouding is. Bovendien wordt geen rekening gehouden met de verschillen in ingrediënten, die ook andere stoffen bevatten.'

Haidar testte het DP/DE-model bij de *Oreochromis niloticus*, oftewel nijl-

lapia, één van de meest gekweekte vissoorten en bovendien een alleseter, zodat er gespeeld kan worden met de voersamenstelling. Hij ontdekte dat jonge nijltilapia geen optimale DP/DE hebben. Hoeveel eiwit je ze ook voert, ze zetten alles om in filets. Daarnaast zag hij dat de vissen beter groeiden op zetmeel, dan op ander typen koolhydraten. Vervolgens onderzocht hij de invloed van verschillende ingrediënten die in de visvoerindustrie vaak worden gebruikt, zoals verenmeel, sojabonen en raapzaad. Niet alles werd even goed verteerd. 'Omdat verenmeel bijvoorbeeld qua samenstelling helemaal niet lijkt op wat de vis in de natuur eet, kost het meer energie om de voedingsstoffen te verteren.'

Met deze resultaten ontwikkelde Haidar een alternatieve methode om de energiebehoefte van de nijltilapia te voorspellen. Dit 'netto-energiemodel', dat ook al bij varkens wordt toegepast, houdt niet alleen rekening met de hoeveelheid verteerbare energie in het voer, maar kijkt ook naar de samenstelling ervan: eiwit, vet, koolhydraten. Door preciezer te kijken naar het effect van de verschillende ingrediënten, kan voer worden gemaakt dat de vissen efficiënter benutten.

Mahmoud Haidar promoveerde op 17 november bij leerstoelgroep Aquacultuur en Visserij. **TL**

De nijltilapia is een van de meest gekweekte vissoorten.

VISIE

'Wild eten is goed voor het bos'

Kerst is de tijd voor reebout, wild zwijn, fazant en hazenrug. Wild wordt neergezet als het ultieme 'scharrelvlees' dat past in de trend van gezond en duurzaam eten. Maar het meeste 'wild' in de supermarkt is vrij tam, vertelt Frits Mohren, hoogleraar Boscologie en Bosbeheer.

Komt dat vlees dan niet uit het wild?

'Geschoten wild is een nichemarkt en het zijn vaak kleine partijen. Voor grotere afnemers is dit onvoldoende en te duur, die halen hun vlees uit het buitenland. Bijvoorbeeld hertenvlees uit Nieuw-Zeeland. Daar is niks mis mee, die dieren lopen buiten en hebben het beter dan dieren in de bio-industrie. Overigens moet bij vlees altijd de herkomst worden vermeld, dus je kunt zien uit welk land het komt.'

En als je toch 'echt' wild wilt?

'Dan moet je bij een wildslager zijn. De Hoge Veluwe verkoopt ook wildpakketten. Daarnaast heb je natuurvlees. Dit is afkomstig van de semi-wilde koeien en andere grote grazers in de natuurgebieden. Het is duurder en je moet er snel bij zijn, maar dan weet je zeker dat het dier uit de natuur komt. Vanuit het oogpunt van bosbeheer moet er zo veel mogelijk wild gegeten worden. Daar is het bos absoluut bij gebaat. De wildstand in Nederland is namelijk veel te hoog en dat bemmert de bosverjonging, met name op de Veluwe.'

Is vlees uit de Nederlandse natuur veilig?

'We moeten eten uit de natuur niet romantiseren. Wild is niet vanzelfsprekend gezond en beter. Wilde dieren krijgen geen antibiotica en kunnen ziektes bij zich dragen. Reeën kunnen bijvoorbeeld besmet zijn met Q-koorts. Er zijn procedures om de voedselveiligheid te waarborgen. Zo is een jager verplicht om met een de ingewanden te controleren op afwijkingen. In praktijk gebeurt dit soms enkel oppervlakkig en de organen blijven achter in het veld. Een slager kan daar dus niks meer aan zien. Tot nu toe heeft dit voor zover ik weet geen problemen opgeleverd, maar het brengt wel risico's met zich mee.' **TL**

FOTO: SACHA DE BOER

HOGLERAAR ONDERZOEKT WAGENINGS ONDERWIJS

De nieuwe hoogleraar Educatie- en Competentiestudies, Perry den Brok, gaat de onderwijsvernieuwing aan deze universiteit onder de loep nemen. 'Ik ga onderzoek doen naar het Wageningse onderwijsecosysteem', zegt hij.

Den Brok is begin oktober begonnen in Wageningen. Hij komt over van de TU Eindhoven, waar hij leiding gaf aan het Eindhovens deel van het *4TU Center for Engineering Education*. 'Daar wisselen de technische universiteiten ervaringen uit met onderwijsvernieuwing.' Ook was Den Brok directeur van de lerarenopleiding van de TU Eindhoven, was hij programmaleider en schreef hij mee aan onderwijsvisies op deze universiteit. 'Dat wil ik ook in Wageningen', zegt de nieuwe hoogleraar. 'Het is zonde als de expertise in onze leerstoelgroep niet ten goede komt van de universiteit.'

Zijn leerstoelgroep onderzoekt bijvoorbeeld hoe mensen leren in bedrijven en organisaties en welke leeromgevingen bijdragen aan overdracht en gebruik van kennis en competenties. Dat blijft de leerstoelgroep doen, zegt Den Brok, maar de groep gaat nu ook de Wageningse situatie onderzoeken.

Wageningen University groeit en heeft behoefte aan onderbouwde en bewezen onderwijsinnovaties. Den Brok: 'Als het aantal studenten groeit en je een diversere groep studenten wilt

FOTO: GUY ACKERMANS

De nieuwe leerstoelhouder Educatie- en Competentiestudies, Perry den Brok: 'Het is zonde als de expertise in onze leerstoelgroep niet ten goede komt van de universiteit.'

afleveren, staat het onderwijs voor afwegingen. Daar kun je met innovaties op inspelen, maar hoe weten we wat werkt? Als iets bij andere universiteiten is uitgetest, kan ik die kennis wellicht inbrengen.'

Daarnaast wil de hoogleraar nauw gaan samenwerken met onderwijzend personeel in Wageningen. 'Ik wil onderwijsinnovaties mee bedenken en daarna evalueren. Neem de

MOOC's. Dragen die bij aan de kennis en vaardigheden van de studenten? Mijn groep kan dat helpen uitzoeken.' Ook de effecten van ICT op het onderwijs vormen een belangrijk onderwerp, zegt Den Brok. 'Bovendien willen we weten hoe je de leerervaring op de campus in de toekomst aantrekkelijk houdt voor studenten als de meeste kennis digitaal wordt aangeboden.' **AS**

VEEL MEER SCHELPIEDIEREN IN NEDERLANDSE WATEREN

De hoeveelheid scheldieren in de Nederlandse wateren is explosief toegenomen. Zo blijkt uit de jaarlijkse inventarisatie door Wageningen Marine Research.

Met name de halfgeknotte strandschelpen (spisula) hebben een comeback gemaakt, zo blijkt uit het rapport *Schelpdierbestanden in de Nederlandse kustzone in 2017* dat Marine Research opstelde in opdracht van het ministerie van Economische Zaken. 'Dit voorjaar hebben we de hoogste hoeveelheid ooit gemeten, sinds de start van de inventarisatie in 1995', vertelt projectleider Karin Troost van Wageningen Marine Research. Het gaat ook goed met de scheermessen (*Ensis directus*). Troost: 'Beide soorten lijken vorig jaar een zeer succesvolle broedval te hebben gehad.' Broedval is de overgang van schelpdierlarven vanuit het water naar de bodem.

Spisula was voorheen één van de meest voorkomende schelpdiersoort in de kustwateren, maar na de millenniumwisseling kromp het bestand in 10 jaar tijd van 692 naar slechts 3 miljoen kilo. Vorig jaar was de schatting 39 miljoen

kilo en dit jaar 1282 miljoen kilo. Troost: 'Sinds 2015 zagen we spisula al langzaam terugkomen, wat al heel spannend was, maar we hadden niet voorzien dat we in 2017 zo'n enorm bestand aan zouden treffen. Dit is belangrijk voor mens en natuur, want er wordt op spisula gevestigd én het is een belangrijke voedselbron voor zwarte zee-eenden.'

In de Nederlandse kustwateren wordt veel gevestigd op schelpdieren. Om het beleid te bepalen, wordt elk jaar een inventarisatie gemaakt van de bestanden van scheermessen en halfgeknotte strandschelpen en andere soorten die belangrijk zijn voor de visserij. Ook met die andere schelpdiersoorten gaat het goed. 'We zien al jaren een toename van otterschelpen, zaagjes en venus-schelpen', vertelt Troost.

Waarom het aantal schelpdieren zo explosief is toegenomen, kan Troost niet direct verklaren. 'Het is waarschijnlijk een combinatie van factoren, zoals voedselaanbod, aanwezigheid van roofdieren of klimaatveranderingen. We zouden graag onderzoeken of we oorzaken kunnen aanwijzen en proberen daar komend jaar een project voor op te zetten.' **TL**

FOTO: JACK PERDON

Jetze van Zwol van Wageningen Marine Research sorteert gevangen schelpdieren.

ONDER-TUSSEN ONLINE

Niet al het nieuws dat de redactie van *Resource* optekent, haalt het magazine. Hieronder vind je een selectie uit het online aanbod.

BRAVE KEVER

FOTO: VANG IVERSEN

Sjaak Driessen, directeur van de openbare bibliotheek in Wageningen, deelt op de website zijn gedachten over het nieuwe kunstwerk dat ter gelegenheid van 100 jaar WUR in de campusvijver zal verrijzen. De vijf meter grote waterkever, initiatief van Marten Scheffer, is volgens Driessen een mooi eerbetoon aan denkers die migreren tussen landen. Maar hij vindt het ook erg concreet en braaf. Daardoor is het volgens hem geen inspiratiebron die mensen opschudt en 'tot ongekende ideeën aanzet'. Online lees je de hele reactie van Sjaak Driessen.

OP DE BON

FOTO: RESOURCE

Veel reacties kwamen er op het bericht dat de politie elf studenten heeft bekeurd wegens door rood rijden op de kruising van de Churchillweg en Nijenoord Allee.

Volgens de politie liggen meer controles in het verschiet. De boetes wekten boosheid, want volgens sommige studenten staan de verkeerslichten te lang op rood en te kort op groen, gezien het grote aantal fietsers dat erlangs moet. Argumenten die door anderen weer terzijde worden geschoven: 'Maakt niet uit... rood is rood!'

POTVIS PIETER

FOTO: RWIM VAN URK

Er zat geen plastic in de maag van de potvis die strandde bij Domburg. Het dier leed waarschijnlijk aan een darminfectie, concluderen onderzoekers van de Universiteit Utrecht en WUR. Verder zaten er in Pieters maag resten van inktvis, krabben en een halfverteerde kabeljauw. 'Die laatste was waarschijnlijk zijn galgenmaal', vertelt WUR-onderzoeker Mardik Leopold.

ARBOVIRUS

FOTO: BIOVETERINARY RESEARCH

Jeroen Kortekaas, onderzoeker bij Wageningen Bioveterinary Research, is sinds 1 november buitengewoon hoogleeraar Veterinaire Arbovirologie bij WUR. Hij gaat onderzoeken hoe arbovirussen van moeder op foetus worden overgedragen en hoe ze de hersenen infecteren. Het zijn ziekteverwekkers die door insecten of teken worden overgedragen, zoals zika of blauwtong.

Bekijk en lees het allemaal op resource-online.nl

DE STELLING

'Ik was de wetenschapper, maar ik kon niet helpen'

Nee, zelf heeft hij niet stagegelopen op een boerderij. Maar hij had het wel graag gedaan, vertelt de Duitse bodemkundige Torsten Starkloff, die voor zijn promotie een paar dagen over is uit zijn huidige woonplaats Ås, Noorwegen. Hij ontdekte tijdens zijn onderzoek dat veel Noorse boeren, onder wie zijn schoonvader, meer van de bodem wisten dan hij.

'Wat ik van het Nederlandse weer vind? Koud! Ik weet dat dat klinkt uit de mond van iemand die in Noorwegen woont; daar ligt al volop sneeuw. Maar hier is het veel vochtiger en daardoor voelt het kouder aan.

Mijn onderzoek ging over problemen met bodemerrosie in de Noorse winter. Tijdens het veldwerk heb ik verschillende boeren gesproken, onder wie mijn schoonvader. Ze waren allemaal zeer geïnteresseerd

en luisterden aanvankelijk geduldig. Maar na een tijdje werden ze dan ongeduldig en wilden ze me onderbreken. Ze hebben zo veel

ervaringskennis. Ze bewerken hun land soms al tientallen jaren, hebben verschillende methodes uitprobeerde en de resultaten geobserveerd. Het drong tot me door dat ik in zekere zin slecht toegerust was om met hen te praten.

Eén boer vroeg me waar hij bomen moest laten staan of planten langs de beekoevers en waar hij ze moest kappen. Ik ken de theorie achter de preventie van oevererosie met bomen, maar kon deze specifieke vraag niet beantwoorden. Dit bracht me in een ongemakkelijke positie. Ik was de wetenschapper, maar ik kon niet helpen. De boeren willen horen wat ze precies moeten doen, niet hoe iets in theorie werkt.

Een stage van een jaar is wel wat lang. Studenten hebben daar misschien niet de tijd of gelegenheid voor. Maar als ik het zelf over mocht doen, zou ik op zijn minst mijn zomervakanties gebruiken om ervaring op te doen op een boerderij.' LdK

A one-year internship at a farm should be a mandatory part of the education of soil scientists.

Torsten Starkloff uit Duitsland is op 5 december gepromoveerd op een onderzoek naar hydrologie en bodemerrosie in de winter in Noorwegen.

‘Mening over Staring moet worden herzien’

De échte vader van WUR

Over drie maanden begint het jubileumjaar. Wageningen University bestaat dan honderd jaar. Maar het landbouwonderwijs in Wageningen is veel ouder. Over die eerste aanzet deed hoogleraar Rob Comans een belangwekkende ontdekking. Zo belangwekkend dat ‘de adrenaline uit zijn oren’ spoot.

tekst Roelof Kleis foto's Archief WUR, Guy Ackermans

9 maart 1918 was een feestdag in Wageningen. Op die dag ging het academische landbouwonderwijs in ons land van start. Prins Hendrik was erbij namens het Koninklijk Huis. Koningin Wilhelmina zelf liet in verband met de Eerste Wereldoorlog verstek gaan. Maar verder was iedereen er zo'n beetje bij die bij de oprichting van de Landbouwhogeschool zou mogen verwachten. Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel Folkert Posthuma verrichtte de officiële openingshandeling. 's Avonds kreeg de minister, die in hotel De Wereld logeerde, een serenade met fakkellicht, gebracht door de inwoners van Wageningen. De tijd was er niet naar om groots te feesten.

GROTE VIS

Dat lag ruim dertig jaar eerder anders. De officiële opening van de Rijkslandbouwschool, de voorloper van de hogeschool, werd op 11 september 1877 groots gevierd. Twee dagen lang waren er ‘matineeën en soirees musicales, een landbouwtentoonstelling, een optocht en een groot vuurwerk vanwege de gemeente’, zoals J. van der Haar schrijft in deel 1 van zijn Geschiedenis van de Landbouwuniversiteit Wageningen.

Met het binnenslepen van de Rijkslandbouwschool, het hoogste landbouwonderwijs op dat moment, had Wageningen een grote vis te pakken. De school borduurde voort op de vier jaar daarvoor gestichte provinciale landbouwschool. Bij de oprichting van die beide scholen was Inspecteur voor het landbouwonderwijs Matthijs Salverda nauw betrokken. Het leverde hem een plein op, het Salverdaplein, in het centrum van de stad. Wageningen eert daarmee de man die als grondlegger van het landbouwonderwijs in Wageningen te boek staat. Maar is hij dat wel?

EERSTE GEOLOGISCHE KAART

Rob Comans heeft als hoogleraar Bodemscheikunde en Chemische Bodemkwaliteit een drukke baan. Maar vrijwel elke avond maakt hij wel tien minuutjes vrij voor een rondje langs antiquarische zoeksites en marktplaats. Op zoek naar Staring. Een boek, een geschrift, een artikel of wat dan ook. Staring is zijn passie. En dan niet de negentiende-eeuwse dichter Anthoni Staring, maar diens zoon Winand, de geoloog, die Inspecteur voor het landbouwonderwijs was vóór Salverda.

Die fascinatie ontstond toen Comans tijdens

zijn studie Aardwetenschappen in Utrecht kennismaakte met de eerste geologische kaart van Nederland en erachter kwam dat Staring die had gemaakt. ‘Een prachtig werk waar hij jaren aan heeft besteed. Heel gedetailleerd’, vertelt Comans vanachter zijn bureau in Atlas. ‘Toen ben ik me verder in hem gaan verdiepen en erg onder de indruk geraakt van de enorme wetenschappelijke stappen die hij in de negentiende eeuw heeft gemaakt met betrekking tot de geologie en landbouw. Voor Staring waren die twee heel erg met elkaar verbonden.’

VERZAMELWOEDE

Die interesse in Staring werd een passie met bijbehorende verzamelwoede. En er valt veel te verzamelen. Staring schreef veel, over de meest uiteenlopende onderwerpen. ‘Ik heb een hele bibliotheek van Staring. Ik denk dat mijn verzameling kan wedijveren met die van de Koninklijke Bibliotheek of de Speciale Collecties in de Forumbieb.’ Tot zijn grootste schatten rekent hij het originele proefschrift van Staring uit 1833, geschreven in het Latijn. En toen was daar dus die avond, een paar jaar geleden, toen Comans tijdens zijn dagelijkse ronde stuitte op een aanbod van een bundeltje

9
maart
1918

Opening van de
Landbouwhogeschool
in Wageningen

publicaties over het landbouwonderwijs. Met – en daar komt-ie – ‘een originele brief van WCH Staring over de Rijkslandbouwschool’, aldus de beschrijving. ‘Nou, dan spuit de adrenaline dus uit je oren’, omschrijft Comans zijn eerste opwinding. ‘Ik weet nog goed toen ik de eerste publicaties vond, waarin nog een paar handgeschreven annotaties van Staring stonden. Dan ben je heel dichtbij. En nu kon ik ineens een originele brief op de kop tikken. Dan begint je hart wel harder te kloppen. Nou ja, bij mij dan. Misschien zijn er niet zoveel idioten als ik.’

PLEITBEZORGER

Een paar dagen later kwam het setje door de brievenbus. De opwinding werd zo mogelijk nog groter toen duidelijk werd waar de brief over ging: de oprichting van de Rijkslandbouwschool. In de brief, gericht aan een Tweede Kamerlid, lobbyt Staring voor geld op de begroting van 1872 voor de oprichting van een Rijkslandbouwschool. Hij weet namelijk ‘toevallig’ dat ‘men’ plannen maakt voor zo’n school. De brief is van 2 oktober 1871, vlak voor de behandeling van de begroting voor het jaar erop. ‘En let op’, zegt Comans, ‘dat is dus slechts drie maanden voordat Staring als Inspecteur voor het landbouwonderwijs zijn beroemde brief aan burgemeester en wethouders van Wageningen schreef over de oprichting van een provinciale landbouwschool in de stad’ (zie kader).

▲ Prins Hendrik (in lange uniformjas) wordt op 9 maart 1918 binnengehaald in Wageningen om de Landbouwhogeschool te openen.

Winand Staring is volgens hoogleraar Rob Comans de ware grondlegger van het landbouwonderwijs in Wageningen. ▶

▲ Rob Comans bij het borstbeeld van Staring dat in Atlas staat.

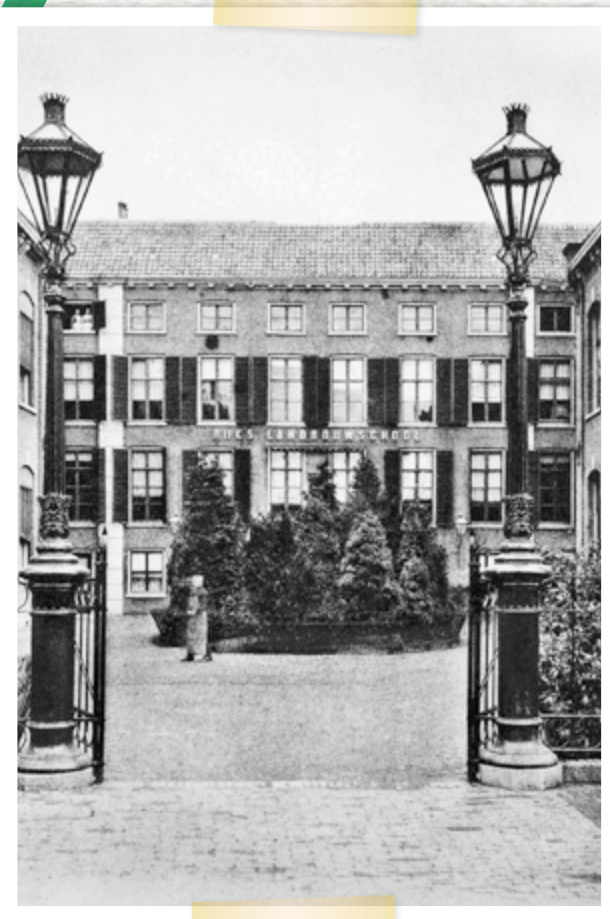
◀ Prins Hendrik (midden onder) poseert voor de opening van de Landbouwhogeschool met de aanwezige ministers en hoogleraren op het bordes van het stadhuis.

Om de opwindende van Comans en het belang van zijn vondst te begrijpen, is een stukje geschiedenis nodig. Staring was een groot pleitbezorger van landbouwonderwijs, wat hem betreft de enige manier om de landbouw op een hoger plan te brengen. De Nederlandse landbouw was volgens Staring het lachertje van Europa. De onderwijswet van Thorbecke uit 1863 voorzorg in lager, middelbaar en hoger landbouwonderwijs, op respectievelijk gemeentelijk, provinciaal en rijksniveau. Van die Rijkslandbouwschool zou er maar eentje komen.

AARDSVADER

Maar hoe kwam die ene Rijkslandbouwschool nou in Wageningen terecht? De geschiedschrijvers leggen de credits zoals gezegd bij Salverda, onder wiens bewind als Inspecteur voor het landbouwonderwijs de directe voorloper van Wageningen University werd gesticht. Staring was toen al dood. Maar Staring had, volgens Comans, wel een belangrijke rol in de vestiging van zowel de provinciale als de Rijkslandbouwschool in Wageningen. Comans: 'Het heersende beeld is dat, als het aan Staring had gelegen, die Rijkslandbouwschool niet hier, maar in Utrecht bij de veeartsenijopleiding gekomen zou zijn.' Die mening over Staring moet worden herzien, denkt Comans. Sterker nog, Staring is mogelijk de enige echte aardsvader van Wageningen University.

De brief die Comans op de kop tikte, is essentieel in die hypothese. De brief is gericht aan Kamerlid Willem Jonckbloet, de latere hoogleraar in de letteren in Leiden. Jonckbloet was, net als Staring, liberaal en waarschijnlijk een huisvriend van de familie Staring. Staring spreekt hem aan met 'Geachte vriend' en vraagt om een gunst. Comans: 'Staring heeft de begroting voor 1872 gezien en geconstateerd dat er weer geen geld is uitgetrokken voor de Rijkslandbouwschool. De onderwijswet van Thorbecke is acht jaar eerder al aangenomen en er is nog steeds niks gebeurd.' Daarna komt de aap uit de mouw. 'Men' werkt, geheel buiten

De Rijkslandbouwschool aan de Heerenstraat in Wageningen (1877-1918). De school is de voorloper van de Landbouwhogeschool. ▶

9
maart
1918

Opening van de
Landbouwhogeschool
in Wageningen

Staring om, aan een plan voor zo'n landbouwschool 'geheel in mijn geest'. Of Jonckbloet, onderwijspecialist, niet per amendement ervoor wil zorgen dat er geld op de begroting komt.

BOEKJE TE BUITEN

Met die actieve lobby gaat Staring als inspecteur en dus rijksambtenaar zijn boekje te buiten. Hij dringt er daarom bij Jonckbloet op aan dat 'mijn naam bij de gehele zaak niet genoemd wordt, zodat niemand merkt dat ik mij ermee bemoei'. Drie maanden later, op 20 januari 1872, schrijft Staring in zijn functie als inspecteur de vaak aangehaalde brief aan B en W van Wageningen, waarin hij uit de doeken doet hoe een provinciale landbouwschool, als onderdeel van de plaatselijke HBS, eruit zou moeten zien (zie ook kader). Voor Comans is een en ander net iets te toevallig. Hij vermoedt een vooropgezet plan om de Rijkslandbouwschool in Wageningen te vestigen, met de provinciale school als opstapje. Geschiedschrijver Van der Haar vermoedde eerder ook al een vooropgezet plan, maar vond er geen onweerlegbare bewijzen voor. Comans denkt met de brief nu wel een belangrijke aanwijzing te hebben. Hij benadrukt desondanks dat het nog maar een hypothese is. Het onweerlegbare bewijs ontbreekt nog. 'Ik interpreteer deze brief en het tijdstip waarop die is geschreven, namelijk het moment dat hij met Wageningen in overleg is om hier een provinciale landbouwschool te vestigen, als een sterke indicatie dat het een gezamenlijke strategie was om de Rijkslandbouwschool in Wageningen te vestigen.' Volgens Comans is het niet ondenkbeeldig dat Staring die strategie aan diens opvolger Salverda heeft overgedragen. 'Salverda zat wat het landbouwonderwijs betrof heel erg op de lijn van Staring.'

FAMILIEARCHIEF

Wat nog ontbreekt is een smoking gun. Een document of brief waarin de strategie zwart op wit uit de doeken wordt gedaan. Die zoektocht bracht Comans een maand geleden op het landgoed De Wildenborch bij Vorden, waar Staring is geboren. Het landgoed is weer in handen van de familie Staring en herbergt onder meer het familiearchief. Comans: 'Ik heb hen benaderd met deze brief, mijn hypothese en de wens om het archief te mogen inzien. Het zou met het oog op

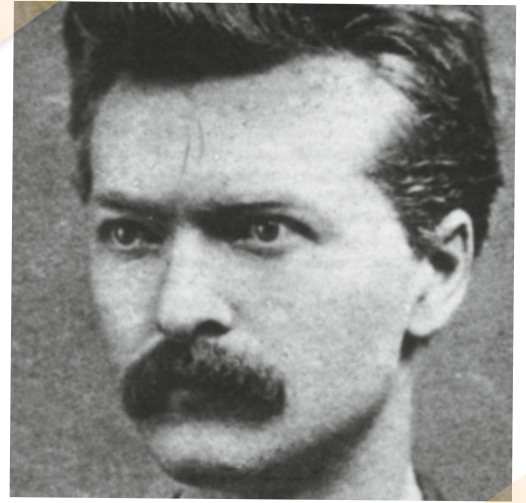
het eeuwfeest van WUR mooi zijn om te kunnen onthullen dat de rol van Staring bij de oprichting van de Rijkslandbouwschool veel groter is geweest dan altijd is aangemen. Dat vonden ze heel leuk.'

Comans werd hoffelijk ontvangen door Jenine Staring, een verre nazaat van Winand, snuffelde een dag door een dik pak inkomende correspondentie uit 1870 en 1871, maar vond niet wat hij zocht. 'Ik vond eigenlijk helemaal niks over landbouwonderwijs, terwijl Staring in die tijd Inspecteur was. Ik denk daarom dat dat stukje werkarchief elders moet zijn.'

Dat Staring zogenaamd 'toevallig' op de hoogte was van een plan voor een Rijkslandbouwschool is onwaarschijnlijk. Het opzetten van landbouwonderwijs in ons land was min of meer Starings levenswerk. Een werk waar hij op de keper beschouwd tot aan de Wageningse plannen geen steek mee was opgeschoten. De enige provinciale landbouwschool die in zijn tijd als inspecteur van de grond was gekomen, was die in het Groningse Warffum. Maar dat schooltje, in 1870 opgericht, sloeg niet aan. Het lijkt aannemelijk dat Staring, enthousiast geworden door de betere vooruitzichten in Wageningen, al zijn kaarten op deze plek zette. Hij zorgde er bijvoorbeeld hoogstpersoonlijk voor dat de Duitser Otto Pitsch, de enige bevoegde leraar landbouwkunde op dat moment, van Warffum naar Wageningen transfereerde. Die actie bleek meteen de doodsteek voor de school in Warffum.

STARINGPLEIN

Als Comans gelijk heeft, kunnen de geschiedenisboekjes worden herschreven. 'Wij vierien komend jaar honderd jaar academisch landbouwonderwijs in Wageningen. Maar die Landbouwhogeschool van 1918 was hier natuurlijk

▲ Matthijs Salverda wordt algemeen beschouwd als grondlegger van het landbouwonderwijs in Wageningen.

nooit gekomen als de Rijkslandbouwschool hier niet stond. In die zin is de *founding father* van het hogere landbouwonderwijs in mijn ogen Staring.'

En ja, beaamt Comans, dan draagt het Salverdaplein eigenlijk de verkeerde naam. De herinnering aan Staring in Wageningen is sowieso aan de magere kant. Op de berg in de wijk Sahara is een Staringlaan. 'Maar die is aanzienlijk minder prominent dan het Salverdaplein', vindt Comans. Het gebouw van het Staring Centrum (later Alterra) aan de Haarweg maakte een paar jaar geleden plaats voor nieuwbouw van verzekeerbaar Menzis. In Atlas op de campus staat een buste van Staring. Maar dat moet je wel weten, want zijn naam staat er nauwelijks leesbaar bij. Als het aan Comans ligt, krijgt zijn held in het jubileumjaar van Wageningen University alsnog de eer die hij verdient. Hij werkt aan een publicatie over de brief en de betekenis daarvan. Zelf mocht Staring de opening van 'zijn' Rijkslandbouwschool overigens niet meer meemaken. Hij stierf op 4 juni 1877 op 68-jarige leeftijd, drie maanden voor de opening. ③

GEEN 'STADSBEGEERTEN' IN WAGENINGEN

In een beroemde brief van 20 januari 1872 zet Inspecteur voor het landbouwonderwijs Winand Staring uiteen waarom juist Wageningen geschikt zou zijn voor de vestiging van een (provinciale) landbouwschool. Boeren kunnen er hun zonen gerust naartoe sturen, want de stad is niet zo groot dat zij 'stadsbegeerten en steedsche neigingen' zullen ontwikkelen. En 's zondags kunnen ze al of niet met de trein naar huis. De latere Rijkslandbouwschool zou overigens heel ander publiek trekken: zonen van landeigenaren en gegoede burgers.

Nieuwsquiz

START

In deze laatste *Resource* van 2017 laten we het WUR-nieuws van afgelopen jaar nog eens de revue passeren. Heb jij goed opgelet en weet je de antwoorden op deze vragen over kleine en grote gebeurtenissen? Waarom begluurde Manon Römken bijvoorbeeld twee jaar lang bonobo's?

1. DE VOORMALIGE PERSONEELSVENIGING O&O DONEERDE EEN TON AAN TWEE ARBORETA IN WAGENINGEN. WAAR STAAN DIE LETTERS O&O VOOR?

-
- a. ontwikkeling en ontspanning c. ontzetting en ontnuchtering
b. onderwijs en onderzoek d. opvoeding en ontspanning

2. HET NIEUW TE BOUWEN DIALOGUE CENTRE OP DE CAMPUS BRENGT DE DIALOGO AL OP GANG VOORDAT DE EERSTE STEEN IS GELEGD. WAAR LIJKT HET ONTWERP VOLGENS CRITICASTERS OP DE WEBSITE VAN RESOURCE NIET OP?

-
- a. een betonsandwich
b. een bunker
c. een crematorium
d. een Dialogue Centre

3. VOORMALIG TEACHER OF THE YEAR GERT PEEK STOPT ALS HOOFDSCHIEDSRECHTER BIJ DE GRONDBOORKAMPIOENSCHAPPEN. WAAROM?

-
- a. hij wordt te oud c. hij gaat met pensioen
b. hij wordt hoofdscheidsrechter bij het open Wagenings Kampioenschap Wormenvangen d. hij wil komend jaar zelf meedoen

4. HONOURSSTUDENTEN GAAN IN HET KADER VAN HET EEUWFEEST VAN DE UNIVERSITEIT EEN MOOC MAKEN OVER:

-
- a. bier c. algen
b. melk d. brood

5. BACHELORSTUDENT MANON RÖMKENS BESTUDEERDE IN DIERENPARK APENHEUL BONOBO'S. WAT VINDT ZE HET LEUKSTE AAN DIE DIEREN?

-
- a. hun lach
b. hun ongeremde seks
c. hun ogen
d. hun lachende ogen als ze ongeremd seks hebben

6. VESTE-KANDIDAAT GIULIA HOMS KREEG BIJ DE STUDENTENRAADSVIERKIEZINGEN DE MEESTE STEMMEN. WAAROM KWAM ZE TOCH NIET IN DE STUDENTENRAAD?

-
- a. ze had de uitslag gemanipuleerd
b. ze koos voor het voorzitterschap van de Student Alliance
c. ze stond te laag op de kieslijst
d. ze had het te druk met avondcolleges

7. TENURE-TRACKERS HOEVEN NIET LANGER PER SE PERSOONLIJK HOOGLEERAAR TE WORDEN. WAAROM NIET?

-
- a. het aantal hoogleraren wordt veel te groot
b. universitair hoofddocenten willen niet allemaal hoogleraar worden
c. universitair hoofddocenten hebben voortaan ook promotierecht
d. de meeste universitair hoofddocenten hebben de capaciteiten niet om door te groeien

8. WAGENINGSE WETENSCHAPPERS ONTWIKKELDEN DIT JAAR WEER BIZARRE APPARATEN. WELKE NIET?

-
- a. afkalddetector
b. kauwsensor
c. bloedluisteller
d. groenmonitor

VOTE

12. IN DE VIJVER BIJ FORUM KOMT EEN GROTE WATERKEVER DIE OP HET PUNT STAAT UIT TE VLIEGEN. HOE HEET DIT KUNSTWERK?

-
- a. Must leave
- b. Go ahead
- c. Fly away
- d. So long

13. 'IN MIJN TIJD GING JE NAAR EEN PRACTICUM EN LAS JE TER PLEKKE DE HANDLEIDING'. WIE ZEI DIT?

-
- a. Tijs Breukink bij zijn afscheid als lid van de raad van bestuur
- b. Tiny van Boekel bij zijn vertrek als onderwijsdirecteur
- c. Rens Buchwaldt bij zijn aantreden als lid van de raad van bestuur
- d. Arnold Bregt bij zijn aantreden als de nieuwe onderwijsdirecteur

14. STUDENTEN VAN DE REFORMATISCHE VERENIGING CSFR WERDEN IN BENNEKOM OPGEPAKT VOOR:

-
- a. verstoring van de zondagsrust
- b. ontvoering
- c. openbare dronkenschap
- d. godslastering

11. VOLGEND STUDIEJAAR BEGINNEN DE COLLEGES 'S OCHTENDS TIEN MINUTEN EERDER. WAAROM?

-
- a. om de stroom fietsende scholieren en studenten in de Tarhorst te scheiden
- b. om de colleges beter te laten aansluiten op de busdienst over de campus
- c. om studenten de kans te geven 's avonds net voor het donker thuis te zijn
- d. om de ruimte in de beschikbare leslokalen beter te gebruiken

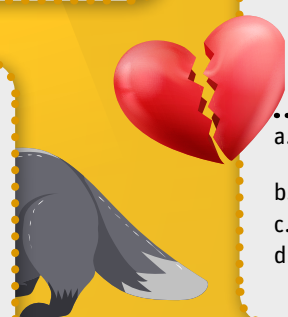
15. DE KOMST VAN DE BRITSE AUTEUR MATT RIDLEY ALS GASTSPREKER TIJDENS DE OPENING VAN HET ACADEMISCH JAAR IN SEPTEMBER STUITTE OP VEEL VERZET. WAAROM?

-
- a. een groep hoogleraren wilde een echte wetenschapper
- b. een groep studenten vond hem te optimistisch over de klimaatverandering
- c. een groep hoogleraren wilde ruimte om weerwoord te geven
- d. veel studenten hadden Ridleys boeken nog niet gelezen

10. IN DE DISCUSSIE OVER EEN RONDWEG OM DE CAMPUS SPEELT HET DASSENBOSJE EEN PROMINENTE ROL. WAAROM EIGENLIJK?

-
- a. er leeft een kolonie dassen
- b. omwonenden willen geen rondweg door het Dassenbosje, maar om de hele woonwijk
- c. de Wageningse gemeenteraad wil het bosje sparen
- d. de directeur van Rikilt wil geen rondweg naast de deur

16. DECAAN RUUR BOERSMA ZETTE ZELFHULPGROEPEN VOOR HOOGBEGAAFDEN OP. ZIJ KOMEN ONDER MEER IN DE PROBLEMEN DOOR:

-
- a. een gebrek aan studievaardigheden
- b. een gebrek aan liefde
- c. een gebrek aan zelfinzicht
- d. een gebrek aan studiefinanciering

17. HET VAK *TRENDING TOPICS IN BIOLOGY OF SOIL AND WATER* HAD EEN PRIMEUR. STUDENTEN KONDEN:

-
- a. zelf de examens nakijken
- b. in verband met ruimtegebrek het vak alleen online volgen
- c. na afloop zelf het aantal studiepunten toekennen
- d. zelf de inhoud van het vak bepalen

18. DE POPULIER BIJ ORION TWITTERT. WAAROVER TWITTERT DE BOOM?

-
- a. de gesprekken die hij opvangt
- b. het weer
- c. zijn sapstroom
- d. de laatste roddels op de leerstoelgroep Bos- en Natuurbeheer

19. DE RAAD VAN BESTUUR WAAKT OVER DE GEZONDHEID VAN DE WERKNEMERS. DAAROM KRIJGT IEDEREEN:

-
- a. 10 procent korting op de sportkaart
- b. minder werkdruk
- c. een persoonlijk gezondheidsadvies
- d. elke week een gratis appel of banaan

9. PROMOVENDI MOETEN VOORTAAN EEN AUTEURSVERKLARING AFLEGGEN. WAT STAAT ER IN DIE VERKLARING?

-
- a. welk deel van het proefschrift eigen werk is
- b. welk deel van het proefschrift ze hebben overgeschreven
- c. welk deel van het proefschrift nog niet eerder elders is gepubliceerd
- d. welk deel van het proefschrift ze zelf hebben geschreven en welk deel de promotor

20 HET THEMA VAN HET EEUWFEST KOMEND JAAR IS:

-
- a. wisdom and wonder
- b. omzien in verwondering
- c. wuthering hights
- d. wonders of life

Wat te doen als anderen je resultaten verdraaien?

Creatief met data

Belangenorganisaties, instituten, overheden of bedrijven gaan weleens aan de haal met Wageningse onderzoeksresultaten. Dat levert soms zulke ongenueanceerde berichten op, dat onderzoekers aan de noodrem moeten trekken. 'Je weet natuurlijk dat ngo's aan *cherry picking* doen, maar wanneer doe je de waarheid geweld aan?'

tekst Rik Nijland illustratie Pascal Tieman

De nationale rekenmeesters van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) betichten van rommelen met cijfers. Daar is lef voor nodig. Toch trok Ingrid Tulp, onderzoekster bij Wageningen Marine Research, begin november de stoute schoenen aan.

Het CBS gebuikte onderzoekgegevens van haar en haar collega's voor het rapport *Living Planet Report Zoute en Zilte Natuur in Nederland*, dat wordt uitgebracht door het Wereldnatuurfonds (WNF). Vooral het persbericht van het CBS schoot Tulp in het verkeerde keelgat. De kop '30 procent minder dieren in Noordzee' was veel te kort door de bocht, vertelde zij in *Resource*. 'Als de ene soort 20 procent is toegenomen en de andere 60 procent afgenomen, dan kun je dat niet als totaal gemiddelde presenteren. Het totale aantal dieren staat hier los van.'

Ook werd de zwartepiet in het persbericht te eenzijdig bij de boomkorvisserij gelegd, vindt de onderzoekster. Wageningen heeft helemaal geen onderzoek gedaan naar de oorzaak van de achteruitgang aan dierenrijkdom. De boomkorvisserij speelt daar wel degelijk een rol in, aldus Tulp, maar de beschuldiging is volgens haar 'arbitrair'.

IN STILTE

Het CBS trok na de kritiek het boetekleed aan. Het persbericht is nu te vinden onder de kop: 'Biodiversiteit Noordzee achteruit'. De boomkorvisserij wordt nu 'één van de belangrijkste oorzaken voor de afname van bodemdieren in de Noordzee' genoemd. Daarmee lijkt de kou uit de lucht, al is er aan het Living Planet-rapport van het WNF geen jota veranderd.

Het is niet de eerste keer dat WUR in het openbaar in de clinch ligt over de interpretatie van haar eigen onderzoek. Maar hoe vaak

gebeurt het eigenlijk dat ngo's, instituten, overheden of bedrijven onderzoeksresultaten naar hun eigen hand zetten, oppoetsen of verkeerd interpreteren? Niemand is happig om die vraag te beantwoorden.

Zo'n affaire wikkel je het liefst in stilte af, mailt Erik Toussaint, communicatie-adviseur van de Plant Sciences Group. 'Niemand wil met dit soort zaken in de krant komen, ook al waren

'Beweringen van ngo's schrijven journalisten vaak klakkeloos op'

ze toentertijd nog zo in hun wiek geschoten. Soms is er al heibel geweest, al of niet in de pers. Zo niet, dan kan het alsnog voor een slechte relatie zorgen. Onverstandig om over te communiceren dus.'

MEGASTALLEN

Maar soms wordt de onderzoeker meegezogen. Zo was Edo Gies van Wageningen Environmental Research het middelpunt van een vergelijkbaar affaireetje, in de agrarische pers getoonzet als 'Milieudefensie verdraait cijfers megastallen'. In het voorjaar van 2015 publiceerde *Trouw* op de voorpagina dat het aantal megastallen de afgelopen acht jaar was verdrievoudigd. Ook het *ANP* en het *FD* namen het persbericht van Milieudefensie over, gebaseerd op onderzoek van Gies voor deze organisatie. De interpretatie rammelde echter, beaamde de onderzoeker toen *Resource* aan de bel trok. Milieudefensie had grote bedrijven en grote stallen door elkaar gehaald. Een verdrievoudiging had een verdubbeling moeten zijn.

'In *Resource* kon ik wat meer nuance aan-

brenge', blikt Gies terug. 'Voor Milieudefensie had dat een nadelig effect: daarna ging het er vooral over dat de organisatie onbetrouwbaar is, niet meer over schaalvergroting in de veehouderij. Nadien hebben Milieudefensie en ik de zaak trouwens uitgepraat. Hoe dit valt te voorkomen? Vooral door afspraken te maken, ook over naar buiten treden met de resultaten. Eigenlijk gaat dat vrijwel altijd goed.'

'IETS TE STELLIG'

Ook de kwestie over de boomkorvisserij zal tot overleg leiden tussen het CBS en Wageningen Marine Research, vertelt CBS-woordvoerder Cor Pierik. 'We moeten beter van elkaar weten wat we meten en hoe we te werk gaan. Tijdens de workshop vooraf is dat kennelijk onvoldoende uitgewisseld.' Het is niet zo, vindt Pierik, dat het CBS zich heeft laten meeslepen door de opdrachtgever. 'Zo'n persbericht maken we zelf. Op geen enkel moment is het WNF daarbij betrokken geweest. We hebben het daarna aangepast omdat we iets te stellig waren, een causaal verband legden dat niet was onderbouwd. Normaal gesproken zijn we daar juist heel precies in, maar kennelijk hebben hier te weinig mensen naar gekeken.'

Hoe dat overleg ook uitpakt, inmiddels is het publicitaire kalf verdrongen. Visserij is een politiek gepolariseerde bedrijfstak en dus leidde het artikel in *Resource* tot Kamervragen. Ambtenaren van de ministeries van Economische Zaken en van Landbouw moeten nu antwoorden zien te vinden op de gezamenlijke zorgen van de visserijwoordvoerders van CDA, ChristenUnie en SGP. Die stelden vragen over de integriteit van het CBS en de imagoschade voor de boomkorvisserij. Overigens stelde de Partij voor de Dieren ook vragen over afbouw van de boomkorvisserij.

STAKEHOLDERS

Alle rumoer ten spijt; het was geen optie om niet te reageren, stelt Antoinette Thijssen, communicatiemanager van Wageningen Marine Research. 'Je voert zo'n discussie bij voorkeur onder elkaar. Maar toen het CBS en WNF dit naar buiten brachten, spraken andere stakeholders zoals de visserijsector ons daarop aan. De indruk ontstond dat Wageningen Marine Research mede-afzender was. Daar zat de pijn. Dat ze onze data gebruiken, is prima. Maar als de onderzoekers zeggen dat je deze conclusies niet kunt trekken en vervolgens wordt gesuggereerd dat je mede-afzender bent, dan kun je weinig anders dan daar een opmerking over maken.'

CHERRY PICKING

Vooraf met onderzoek voor belangenorganisaties is het zaak alert te zijn, denkt Thijssen. Bedrijven kijken wel uit om onderzoeksgegevens in de media naar eigen hand te zetten. 'Als het

bedrijfsleven iets beweert op basis van onderzoek, zijn journalisten vaak wantrouwend en gaan het checken. Eén fout en het bedrijf krijgt het deksel op de neus. Beweringen van ngo's schrijven journalisten vaak klakkeloos op. Een ngo wordt ook wel wat meer ruimte gegund; je weet natuurlijk dat ze aan *cherry picking* doen. Maar wanneer doe je de waarheid geweld aan? Goede afspraken maken over de communicatie is essentieel.'

Maar niets menselijks is ook wetenschap-

pers vreemd. In april 2013 moest Imares, de voorloper van Wageningen Marine Research, zelf een persbericht rectificeren over onderzoek naar het kweken en opvissen van mosselzaad in de Waddenzee, toentertijd een zeer heikele kwestie. De schade voor de natuur viel alleszins mee, stond in het persbericht. Maar dat moest in de revisie. Onderzoekspartner NIOZ noemde die conclusie in *de Volkskrant* 'heel duidelijk gekleurd' en 'drie keer te kort door de bocht'.

TENURE TRACK

Is versoepeling een goed idee?

De raad van bestuur wil de teugels van tenure track wat laten vieren en een carrièrepad voor docenten creëren. Op die manier komt er perspectief voor medewerkers die zich vooral op onderwijs willen richten én wordt de zware onderwijslast opgevangen. De hechte band tussen onderzoek en onderwijs, waar Wageningen om bekendstaat, wordt iets losser. Is dat een goed idee?

tekst Linda van der Nat en Albert Sikkema foto Guy Ackermans

Perry den Brok

Hoogleraar Educatie- en competentiestudies

‘De wisselwerking van onderwijs en onderzoek op de universiteit is heel belangrijk, want die twee versterken elkaar. Ik ben dus niet voor een carrièrepad met alleen onderwijs of alleen onderzoek. **Maar het is wel goed dat je medewerkers in staat stelt om zich te specialiseren in onderwijs, zodat je zelfs onderwijshoogleraar kunt worden.** Er is al een basiskwalificatie onderwijs (BKO) voor docenten, maar er is geen vervolgstap. Enkele universiteiten hebben al een senior kwalificatie onderwijs (SKO). Die krijg je bijvoorbeeld als je een supergoede docent bent, je onderscheidt in ontwikkeling van curricula of als je op het gebied van toetsing, practica of ICT onderwijsinnovaties creëert. Ik denk dat je dit soort criteria nodig hebt voor toetsing van onderwijskwaliteit in je personeelsbeleid. Zo’n carrièrepad is wat mij betreft een uiting om de verschillende talenten in je organisatie te belonen.’

Carlijn Wentink

Docent en onderwijscoördinator Gezondheid en Maatschappij

‘**Het carrièrepad voor docenten is een mooie eerste stap van de universiteit om te laten zien dat ze goed onderwijs belangrijk vindt.** Maar er moet ook een cultuuromslag komen. Er mag wel wat meer waardering komen voor onderwijs en alleen een carrièrepad gaat dat niet veranderen. De gedachte is nu dat als je een goede onderzoeker bent, je het onderwijs er wel eventjes bij doet. Maar onderwijs geven is echt een

vak waar je goed of slecht in kan zijn. Als de universiteit het belang van goed onderwijs wil uitdragen, zouden er meer mogelijkheden moeten komen om je als docent te professionaliseren, die verder gaan dan de basiskwalificatie onderwijs (BKO). Ik ben er wel voorstander van dat onderwijs en onderzoek gekoppeld blijven. We leiden jonge wetenschappers op, dus moet je als docent ook met je voeten in de klei staan. Maar niet iedereen hoeft een excellente onderzoeker te zijn.’

Tjitske Geertsema

PhD'er bij Hydrologie en Kwantitatief Waterbeheer en lid van de WUR Council

‘Ik vind het een positieve ontwikkeling dat er meer carrièremogelijkheden komen voor docenten. De belangrijkste competentie voor deze groep lijkt me niet onderwijsvernieuwing, maar didactische kwaliteit. Docenten die studenten kunnen motiveren en inspireren. **Bij ons op de sciences group zijn de docenten met een kleine onderzoekstaak degenen die elk jaar weer opduiken bij de Teacher of the Year-verkiezing.** Zoals Roel Dijksema, Gert Peek en Paul Torfs. Docenten pur sang. Enkelen van hen gaan binnenkort met pensioen en hun plek wordt ingenomen door tenure-trackers met een kleinere onderzoekstaak. Ik verwacht hierdoor een vermindering van onderwijskwaliteit. Voor de WUR Council is de belangrijkste vraag: wat wordt precies de onderzoekstaak in het onderwijscarrièrepad? Persoonlijk vind ik dat er een stevige link moet blijven met onderzoek, want dat is de kracht van Wageningen. De discussie in de WUR Council moet nog op gang komen, maar ik proef geen grote weerstand.’

Ivonne Rietjens

Hoogleraar Toxicologie

'Ik vind het heel goed dat ze de tenure track heroverwegen. Ik ben al twee medewerkers kwijtgeraakt die de tenure track te zwaar vonden en hebben gekozen voor een baan elders.

Ik had hen graag aangenomen als ud of uhd, maar dat kon de afgelopen jaren niet. Ik heb nu nieuwe tenure-trackers, maar met de huidige criteria kan ik die niet al het extra onderwijs als gevolg van de oplopende studentenaantallen laten doen. Als gevolg geef ik zelf nu heel veel onderwijs. Ik wil dus heel graag weer een uhd kunnen aannemen. Wel zou ik het slecht vinden als het accent in tenure track op het onderwijs komt te liggen. Dan slaan we door. Zeker docenten in het masteronderwijs moeten de link met het onderzoek houden. Ik ben voor mogelijkheden voor aanstelling van ud's of uhd's met een ouderwetse verdeling van 40 procent onderwijs, 40 procent onderzoek en 20 procent maatschappelijke taken.'

Erwin Bulte

Hoogleraar Ontwikkelingseconomie

'Ik ben voor meer flexibiliteit, met name in de beginfase van tenure track. Ik zie om me heen dat de acquisitie-eisen tot veel spanning leiden. Mensen nemen soms onderzoek aan dat ver van hun onderzoeksvraag afstaat

om maar projecten te hebben. **Meer mogelijkheden om te schuiven tussen onderwijs, onderzoek en acquisitie juich ik toe.** Ik heb vier tenure-trackers in mijn groep. Wij hebben geen onderwijsoverschot, we hebben juist vakken nodig,

maar ik ken het probleem van de studentengroei bij andere groepen. Ik vind dat we in tenure track altijd een combinatie van onderwijs en onderzoek moeten hebben, anders dreig je een hbo te worden. Ik denk ook dat we de tenure-trackers minder moeten beoordelen op de spreadsheet met de behaalde cijfers en meer naar de inhoud van hun onderzoek moeten kijken. Dan heb je meer expertise van buiten nodig om ze goed te kunnen beoordelen.'

Frits Claassen

Universitair hoofddocent

Operationele Research en Logistiek en Teacher of the Year 2012

'Op zich vind ik het een goede zaak dat de universiteit het onderwijs nu meer genuanceerd gaat waarderen. Een onderwijscarrièrepad toevoegen biedt medewerkers een breder perspectief, een vooruitzicht dat ze voorheen niet hadden. Tegelijkertijd vraag ik me af welke jonge medewerker zal kiezen voor een onderwijscarrière. Elk stafid wil toch onderzoek doen en zeker jonge, ambitieuze wetenschappers. Een minderheid zal de mogelijkheid voor doorstroming naar persoonlijk hoogleraar vroegtijdig blokkeren. Dat is logisch, daarvoor werken ze aan een universiteit. Tenure trackers zullen dus veel tijd en energie willen steken in het zoeken naar financiering en schrijven op projecten. De competitie om beurzen en onderzoeksubsidies is echter enorm. **Het probleem van tenure track zit mijns inziens niet in de onderwijsdruk, maar in de financiële haalbaarheid en acquisitiedruk.** Ook zonder stijgende studentenaantallen is het huidige systeem op langere termijn onhoudbaar.'

om maar projecten te hebben. **Meer mogelijkheden om te schuiven tussen onderwijs, onderzoek en acquisitie juich ik toe.** Ik heb vier tenure-trackers in mijn groep. Wij hebben geen onderwijsoverschot, we hebben juist vakken nodig, maar ik ken het probleem van de studentengroei bij andere groepen. Ik vind dat we in tenure track altijd een combinatie van onderwijs en onderzoek moeten hebben, anders dreig je een hbo te worden. Ik denk ook dat we de tenure-trackers minder moeten beoordelen op de spreadsheet met de behaalde cijfers en meer naar de inhoud van hun onderzoek moeten kijken. Dan heb je meer expertise van buiten nodig om ze goed te kunnen beoordelen.'

Kerst ver van huis

De feestdagen komen eraan, een tijd waarin de meeste families gezellig bij elkaar kruipen. Maar niet alle Wageningse studenten kunnen naar huis in de vakantie. Wat gaan ze doen om hun kerst ver van huis toch een beetje aangenaam te maken?

tekst Evelien Castrop, Lotje Hogerzeil, Liza van Kapel en Madhura Rao illustraties Henk van Ruitenbeek

'Ik zal het samenzijn met mijn familie missen'

CYZIZA ALLI, MASTERSTUDENT FOOD SAFETY UIT RWANDA

'Ik ben van plan om Rwandese vrienden te bezoeken in de vakantie. Eén vriendin woont in Rotterdam met haar familie, die ga ik mogelijk opzoeken. Of misschien ga ik naar een andere vriend die in België woont. Op kerstavond ga ik naar de kerk, zoals we thuis ook altijd doen. Ik zal wel het samenzijn met al mijn familieleden missen, de fijne gesprekken en het lekkere eten en drinken.

Ik ben al in de feeststemming, want al mijn Nederlandse vrienden vierden onlangs Sinterklaas. Ik was zelfs door een paar vrienden uitgenodigd om te komen eten en het feest mee te vieren op de echte Nederlandse manier. Ik heb alleen de indruk dat de feestdagen hier niet zo groots worden gevierd als in Rwanda. Mensen lijken het druk te hebben met hun privélevens en hun eigen gezin. In Rwanda komen hele families of zelfs meerdere families bij elkaar om in een grote groep de feestdagen te vieren.

Ik hoop dat de bezoeken aan mijn vrienden en hun families ervoor zullen zorgen dat ik kerstmis in Rwanda minder mis. De feestdagen zullen trouwens ook een beetje als een *guilty pleasure* voelen, omdat ik weet dat ik mijn thesis moet afronden.'

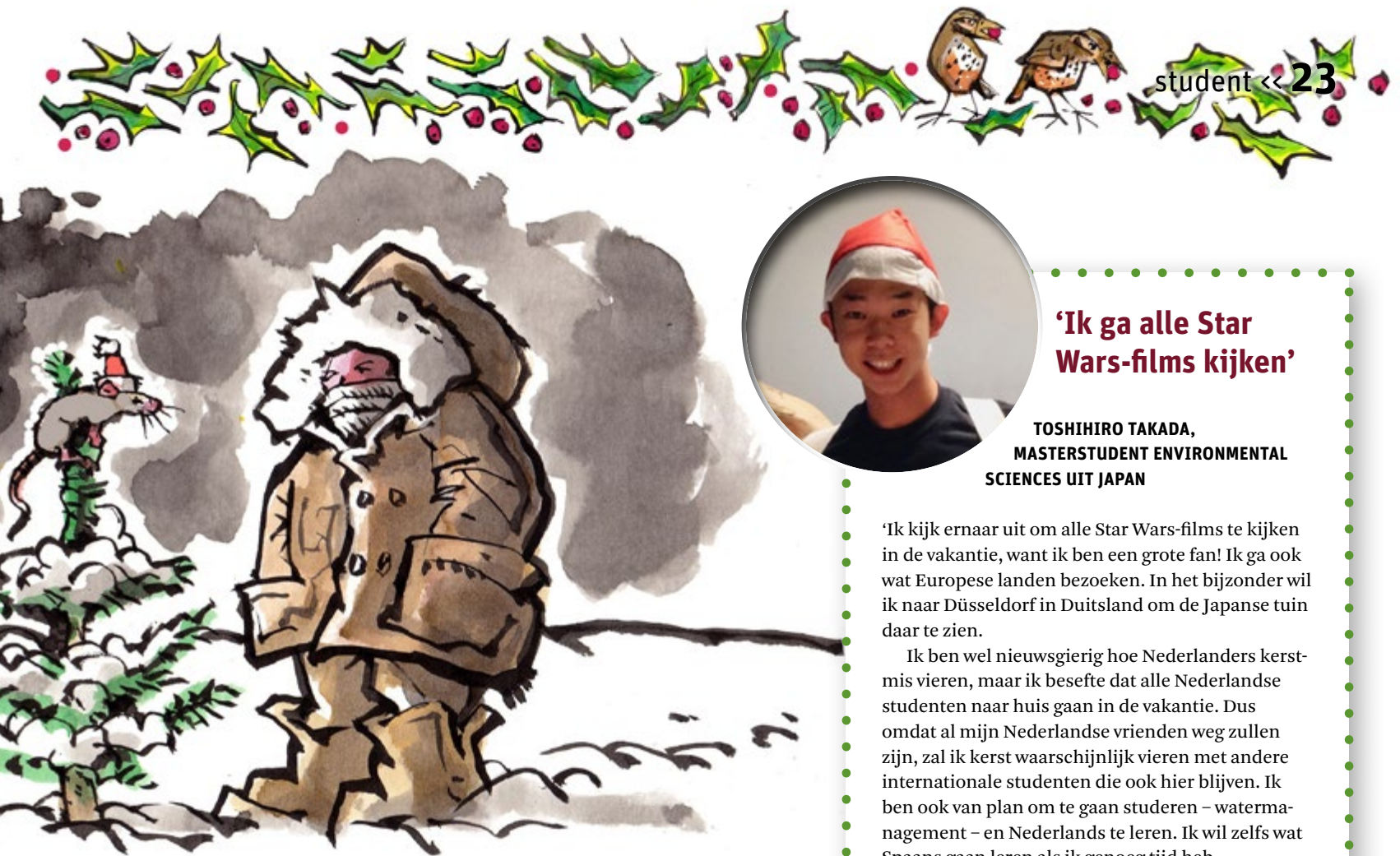

'Ik zit straks in een magisch Zweeds woud'

FATIMA DOMINGUEZ GIGANTE, MASTERSTUDENT FOREST AND NATURE CONSERVATION UIT SPANJE

'In september probeerde ik al een vlucht naar huis te boeken. Ik heb mijn laatste tentamen op 22 december en wilde de 23ste naar Madrid vliegen. Maar de ticketprijzen waren al torenhoog. Toen ik dat aan mijn beste vriendin vertelde, liet ze me niet eens mijn zin afmaken. Kom hierheen met kerstmis!, antwoordde ze. Zij viert kerst bij haar zus in Gothenburg, Zweden, en dit was mijn kans. Haar zus heeft een huis aan de rand van de stad. Dus ik breng mijn vakantie door in een magisch Zweeds woud, spelend in de sneeuw. Mijn vriendin is half Zweeds, half Iraans, dus ons kerstmaal zal een fusie van kookstijlen zijn. Jammie!

Natuurlijk was mijn familie wel verdrietig toen ze hoorden dat ik niet zou komen. Kerst is altijd echt een ding voor ons en ik ben nog nooit zo lang van huis geweest, dus het was een dubbele teleurstelling. Gelukkig heeft mijn moeder heel veel lekkers gestuurd zodat ik kan overleven zonder Spaanse kerst. Dat zal allemaal al wel op zijn voor ik naar Zweden ga. Maar in plaats daarvan neem ik stroopwafels mee.'

'Ik ga alle Star Wars-films kijken'

**TOSHIHIRO TAKADA,
MASTERSTUDENT ENVIRONMENTAL
SCIENCES UIT JAPAN**

'Ik kijk ernaar uit om alle Star Wars-films te kijken in de vakantie, want ik ben een grote fan! Ik ga ook wat Europese landen bezoeken. In het bijzonder wil ik naar Düsseldorf in Duitsland om de Japanse tuin daar te zien.

Ik ben wel nieuwsgierig hoe Nederlanders kerstmis vieren, maar ik besepte dat alle Nederlandse studenten naar huis gaan in de vakantie. Dus omdat al mijn Nederlandse vrienden weg zullen zijn, zal ik kerst waarschijnlijk vieren met andere internationale studenten die ook hier blijven. Ik ben ook van plan om te gaan studeren – watermanagement – en Nederlands te leren. Ik wil zelfs wat Spaans gaan leren als ik genoeg tijd heb.

In Japan bezoeken veel mensen op nieuwjaarsdag een tempel. Die traditie zal ik wel missen. Ik hoop er eentje te vinden in Nederland zodat ik daar kan mediteren. Verder zal ik natuurlijk het traditionele voedsel missen dat we rond deze tijd eten. Dikke Japanse noodles die we *udon* noemen en rijstkoekjes – *mochi*. Het is jammer dat ik daar niet van kan genieten deze keer. Oh, en *onsen* zal ik ook missen! De Japanse warmwaterbronnen.'

'We gaan winkelen in Amsterdam'

**STEPHANIE BARBACHAN, MASTERSTUDENT
FOOD QUALITY MANAGEMENT UIT PERU**

'Dit is niet mijn eerste kerstmis ver van huis, omdat ik al eerder in het buitenland heb gestudeerd. Deze keer ben ik heel blij want mijn vriend komt naar Wageningen voor de vakantie en ik zie hem voor het eerst sinds vier lange maanden weer! Op kerstavond blijven we hier en gaan we gezellig een uitgebreid feestmaal maken, net zoals mensen dat in Peru doen. We gaan in de vakantie ook de kerstmarkten in Amsterdam bezoeken en een beetje winkelen.

In Peru komen families op kerstavond bij elkaar om uitgebreid te gaan kokkerellen. Naast gebraden kalkoen en varkensvlees zijn er nog veel meer heerlijke gerechten. Er zijn ook altijd meerdere toetjes zoals het traditionele *mazamorra morada*, gemaakt van perziken, aardbeien, druiven en paarse maïs. Al dat geweldige kersteten zal ik zeker missen.

Op kerstavond komt mijn hele familie altijd bij elkaar in het huis van mijn opa en oma. Dat is leuk, want de meesten zie ik niet zo vaak en we hebben altijd heel wat te praten. De dagen daarna kletsen, koken en eten we, versieren we het huis en kijken we samen naar kerstfilms. Het is altijd heel druk en lawaaiig, maar we hebben veel plezier. Dat zal ik de komende weken het meeste missen.'

'We gaan schaatsen op het fjord'

TIMO KELDER, MASTERSTUDENT EARTH AND ENVIRONMENT UIT NEDERLAND (OORSPRONKELIJK CURACAO)

'Ik vier dit jaar Kerstmis in Oslo en de eerste sneeuw is al gevallen! Ik heb gisteren zelfs voor het eerst dit jaar op m'n snowboard gestaan. Dat is wel gek, om na je werk gewoon van een piste af te kunnen gaan. Terwijl je in Nederland gewend bent daar een stuk voor te moeten rijden.

Tijdens de kerstvakantie komen mijn moeder, broertje en vriendin mij opzoeken in Oslo en hebben we een huisje via airbnb geregeld ten zuiden van Oslo met uitzicht op het fjord. Ik denk dat we lekker gaan wandelen, snowboarden en de Kerstmarkt in Oslo gaan bezoeken en misschien kunnen we wel schaatsen op het fjord.

Vorig jaar hadden ze geen sneeuw met de kerst dus mijn collega's hebben mij al verteld dat ik geluk heb dit jaar. Vanuit mijn stage wordt ook nog een kerstdiner georganiseerd. Iedereen is hier normaal heel casual gekleed, maar ik heb het idee dat de Noren tijdens kerst wel uitpakken en zich fancy kleden. Ik heb verder nog geen idee wat er gegeten wordt tijdens een Noors kerstdiner. Misschien wel die typische Noorse bruine kaas die ik tot iedereens verbazing eigenlijk wel lekker vind.'

'Misschien ga ik naar Auschwitz'

AXEL EMDI, MASTERSTUDENT PLANT BIOTECHNOLOGY UIT INDONESIA

'Ik ben van plan om met vrienden naar Zwitserland en enkele Oost-Europese landen te gaan in de vakantie. Ik ben nog nooit in Zwitserland geweest, maar ik heb gehoord dat het landschap prachtig er is. Ik ben al eerder in Praag en Boedapest geweest, maar omdat reizen daar zo goedkoop is, wil ik graag nog eens die kant op. Ik verheug me op om het lekkere en – nog belangrijker – goedkope lokale voedsel daar. Ik zou ook graag naar Hallstatt en Salzburg gaan met kerstmis, want ik heb veel mooie foto's van die plaatsen gezien op Instagram. Misschien ga ik ook naar Auschwitz na nieuwjaar. Ik verheug me op al dat reizen.

Ik ben wel jaloers op iedereen die kerst doorbrengt met zijn geliefden. Ik zal het heerlijke diner missen en het nietsdoen op kerstdag – behalve thuis wat gamen. Maar ik ben eigenlijk toch liever hier met kerst dan in Indonesië. Hier voelt het heel feestelijk aan met de mooi versierde straten, de fonkelende lichtjes en de fantastische kerstmarkten. Dat heb je in Indonesië allemaal niet; kerst wordt daar niet zo uitgebreid gevierd als hier. Dus ik denk dat ik erg ga genieten van deze feestdagen!'

'Het is ruim 25 graden hier op Bonaire'

MAARTEN VAN PELT, MASTERSTUDENT EARTH AND ENVIRONMENT UIT NEDERLAND

'Bonaire is een totaal andere omgeving dan Wageningen. Het is hier natuurlijk lekker warm, ruim 25 graden. Dus mijn kerst hier verschilt sowieso van wat ik gewend ben in Nederland. Ik woon in een kleine hut *in the middle of nowhere* bij een papegaaienopvang. Ik onderzoek hoe we de groei van bedreigde bomen kunnen optimaliseren. In het dorp zie ik wel al sinds twee weken de eerste kerstversieringen, er staat zelfs een kerstboom in de KFC.

Tijdens de kerst zullen veel vrijwilligers weg zijn; er blijven er maar drie hier. Ik weet ook nog niet zo goed of ik op Bonaire ben met kerst of alleen met oud en nieuw. Ik heb ook een vriend op Curaçao, misschien ga ik die in de vakantie opzoeken. Als ik het hier vier, denk ik dat ik het wel gezellig maak met mijn collega's. De mensen leven hier van dag tot dag dus veel gepland hebben de meesten nog niet. Verder zijn de mensen zo gastvrij dat het me niet zou verbazen als mijn baas ons thuis uitnodigt. Normaal ben ik met kerst bij mijn familie en gaan we vooral veel en lekker eten. Maar dit jaar is alles anders met de zon en op het strand.'

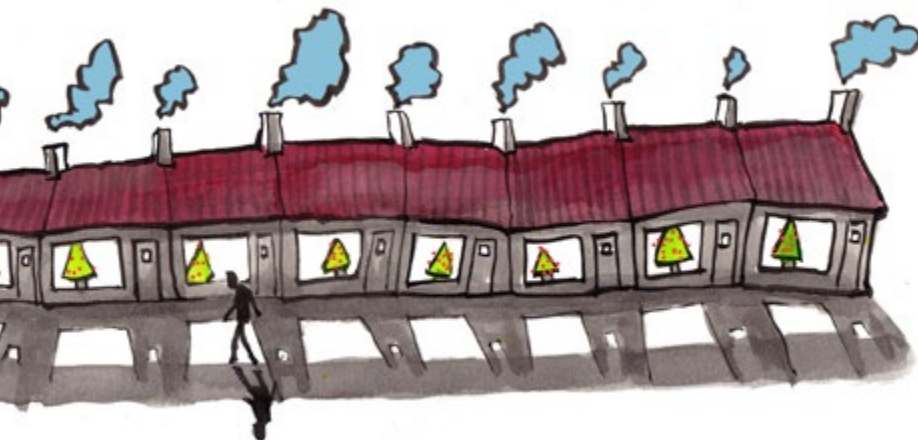
'Ik ga naar mijn Franse gastfamilie'

JUAN IGNACIO ARTAVIA, MASTERSTUDENT SUSTAINABLE ANIMAL NUTRITION AND FEEDING UIT COSTA RICA

'Ik wist al dat ik kerst dit jaar niet in Costa Rica zou vieren. Het kost te veel moeite en geld om voor twee weekjes terug te gaan. Maar ik ben daar niet verdrietig over, intergendeel. Want ik breng deze vakantie door op verschillende plaatsen in Europa: van Toulouse tot Barcelona, van Zwitserland tot Boedapest.

Met kerst ben ik bij hele bijzondere mensen en daar zit wel een cool verhaal achter. Vlak voordat ik wegging uit Costa Rica om mijn master te doen, die deels in Toulouse en deels in Wageningen wordt gegeven, boekte mijn vader een boottocht naar de walvissen voor Moederdag. Op de boot ontmoetten we een aardig stel dat Frans bleek te zijn en – je raadt het al – in Toulouse woont! We hadden veel lol die dag en toen hebben ze me uitgenodigd om bij hen op bezoek te komen. Toen ik aankwam, waren zij de eerste mensen die ik opzocht en veel heerlijke diners en lunches volgden.

Hun huis is nu een tweede thuis voor mij. De moeder was vastberaden om me alle gerechten uit de Zuid-Franse keuken te laten proeven – en ik vind ze hemels. Ze is een geweldige kok en ik ben dol op eten dus dit is een *match made in heaven*. Ze hebben me uitgenodigd voor nog zo'n feestmaal met kerstmis. Ik kan niet wachten.' 🍷

DEUR DICHT

Een deel van de winkeliers in Wageningen houdt voortaan de deur dicht. Dat wil zeggen: ze zijn wel open, maar de deur is dicht om energie te besparen. De winkeliers willen af van het energievretende warmeluchtgordijn. De deelnemende winkels zijn te herkennen aan een groen bordje met de tekst: 'Natuurlijk zijn wij OPEN'. Tenzij ze dicht zijn natuurlijk.

RECHTSORIG

Als gesproken info moeite kost om te verwerken of slecht hoorbaar is, concentreert ons brein zich op het rechteroor. Dat blijkt uit onderzoek van Auburn University in Alabama. Dat komt volgens de onderzoekers doordat het rechteroor een sterke verbinding heeft met het linkerdeel van de hersenen, waar ook het spraakvermogen zetelt. Een kwestie dus van korte lijntjes.

KNIKJE

Af en toe instemmend knikken met je hoofd, maakt dat mensen je een stuk aardiger en toegankelijker vinden. Om precies te zijn: 30 en 40 procent meer respectievelijk. Dat bewijst Japans onderzoek van Hokkaido University. Mannen en vrouwen reageren op dezelfde manier op dat geknik. De uitkomsten zijn volgens de onderzoekers interessant voor robotbouwers.

TANKEN

Chemici van de University of Bristol hebben een manier gevonden om brandstof uit bier te maken. Een geintje, maar wel eentje met toekomst. Het proces zet ethanol om in butanol, de brandstof die – meer dan ethanol – toekomst heeft als duurzaam alternatief voor benzine. Bier blijkt een prima modelstof voor het onderzoek.

RESOURCE

Student Challenge in Bijlmerbajes

Studenten die meedoen aan de Green Student Challenge van WUR mogen de kas van de toekomst ontwikkelen in de oude Bijlmergevangenis in Amsterdam. Een van de torens heeft een 'groene' bestemming gekregen.

De Green Challenge is het Wageningse antwoord op studentencompetities zoals de World Solar Challenge, iGem of Field Robot. De opdracht is duidelijk: ontwerp in multidisciplinaire teams een zo duurzaam mogelijke stadskas, die burgers betreft bij de duurzame productie van gezonde voedingsmiddelen.

De locatie voor de duurzame stadskas is nu bekend: het Bajes Kwartier, het terrein van de voormalige 'Bijlmerbajes'. De gevangenis sloot haar deuren in juni vorig jaar. Op het terrein wordt een milieuvriendelijke wijk gerealiseerd, met veel groen en energie neutrale gebouwen. Van de zes torens gaan er vijf tegen de vlakte; de zesde krijgt een 'groene' bestemming met mogelijkheden voor een verticaal park en

stadslanbouw.

De animo voor de Student Challenge was enorm, vertelt coördinator Rio Pals. 'In eerste instantie meldden zich 33 teams aan, uit 9 verschillende landen. Daarvan zijn er 23 toegelaten tot de wedstrijd. Zes daarvan zijn WUR-teams.' Zij kunnen ondersteuning vanuit de universiteit krijgen in de vorm van workshops, coaching en huisvesting in Atlas. Daarvoor moeten ze op 14 decem-

ber een pitch houden over hun projectplannen voor een speciale commissie.

In januari vindt de officiële aftrap plaats, met onder meer lezingen van projectontwikkelaar AM Real Estate en experts uit de betrokken disciplines. Of het plan van het winnende team daadwerkelijk wordt gerealiseerd, is niet bekend. **LvdN**

Bekijk de video op resource-online.nl

Een impressie van het Bajes Kwartier in Amsterdam. Een van de torens van de voormalige gevangenis krijgt een groene bestemming met een verticaal park en stadslanbouw.

ILLUSTRATIE: ROBOT.A. OMA

Studenten winnen met chemische vinding

Drie Wageningse studenten hebben de studentencompetitie van de topsector Chemie gewonnen. Ze ontwikkelden een goedkoop apparaat dat biologische wapens kan detecteren.

Angelina Horsting, Martijn van Galen en Carina Nieuwenweg, tevens blogger voor *Resource*, ontwierpen een goedkoop en draagbaar apparaat dat binnen een uur potentiële biologische wapens kan detecteren. Daarnaast kan het ding ingezet worden om buiten het laboratorium verschillende ziektes op te sporen.

De jury waardeerde de brede toepasbaarheid van het apparaat en vond het ontwerp van de drie Wageningse studenten Moleculaire Levenswetenschappen 'creatief' en 'maatschappelijk relevant'. Het team, Crispr Clear genaamd, liet drie andere teams achter zich. De teamleden kregen ieder duizend euro tijdens de landelijke scheikundeconferentie Chains 2017 op 6 december.

De sensor kan detecteren of een organisme is gemodificeerd met een Crispr-Cas9 *gene drive*. Dat is

Team CRISPR Clear ontvangt de cheques uit handen van Marcus Remmers van DSM.

FOTO: CARINA NIEUWENWEG

een techniek waarmee je heel gericht een mutatie kunt aanbrengen in het DNA. De drie studenten hebben hun apparaat gepresenteerd aan mensen van Defensie, vertelt Carina Nieuwenweg. 'Zij willen nog eens verder praten over de mogelijkheden.' **LvdN**

Snelle fietsroute naar campus

De nieuwe snelle fietsroute van Ede naar Wageningen krijgt op de Grintweg een afslag naar de campus. Het paadje langs Droevendaal wordt hiervoor opgewaarderd.

Op dit moment wordt het onverlichte paadje al druk gebruikt door fietsers die van of naar de campus willen. Het smalle paadje wordt in de nieuwe plannen een meters brede fietssnelweg die aan de oostkant eindigt op de Grintweg. De laatste paar honderd meter van dat pad ontbreken nu nog en zullen dwars door het bestaande weiland moeten komen.

Een en ander valt af te lezen uit het plan Snelle Fietsroute Ede-Wageningen. Maandagavond 11 december werd het plan in Orion gepresenteerd aan omwonenden en belangstellenden. De fietsroute wordt de hoofd fietsverbinding tussen de centra van Ede en Wageningen. De route volgt vanaf station Ede-Wageningen de Edeseweg, de Dorpsstraat (winkelstraat) van Bennekom en vervolgens de Bovenweg en Grintweg naar Wageningen.

De fietsroute kruist bij restaurant 't Gesprek de Mansholtlaan en gaat via Hoevestein en de Churchillweg naar het centrum van Wageningen. De route gaat over brede, vrijliggende fietspaden of straten waar de fietser het voor het zeggen heeft. Op Wageningse grond betekent dit dat de Grintweg en de Churchillweg fietsstraat worden, waar auto's weliswaar mogen komen, maar de maximumsnelheid op 30 km/uur ligt. De Grintweg verliest daarmee de functie van doorgaande autoroute.

Het voorgestelde traject is de voorkeursroute zoals die is afgesproken tussen B en W van Wageningen en Ede, de provincie, de Fietzersbond en WUR. Alternatieve routes zijn wel onderzocht, maar afgefallen. Zo wilde WUR niet meewerken aan routes die dwars door de proefvelden voeren in het Binnenveld en bij Bennekom.

Ook de voorkeursroute kent een aantal knelpunten. Belangrijk is de oversteek van de Mansholtlaan bij restaurant 't Gesprek. Mogelijk is hier een fietserstunnel nodig. Hetzelfde geldt voor de aftakking naar de campus. Ook hier

FOTO: ROELOF KLEIS

Het fietspaadje langs studentencomplex Droevendaal moet een meters brede fietssnelweg worden.

moet de Mansholtlaan worden overgestoken.

De uitvoering van beide oversteken hangt nauw samen met de aanleg van de nieuwe rondweg om de campus. Die weg moet tot aanzienlijk minder verkeer op de Mansholtlaan leiden. **Ⓡ RK**

ONDERTUSSEN IN... IERLAND

‘Een gesloten grens zal tot geweld leiden’

De EU en het Verenigd Koninkrijk hebben een voorlopig akkoord bereikt over de Brexit. Een van de cruciale punten daarin is de grensovergang tussen Ierland en Noord-Ierland. Daarover is het laatste woord in de Britse politiek zeker nog niet gezegd. Masterstudent Jeremy Sterling legt uit waarom het onderwerp zo belangrijk is voor de inwoners van het Ierse eiland.

‘Het grote belang van een zachte grens is terug te voeren tot het Goedevrijdagakkoord uit 1998. Dit document markeert het einde van The Troubles, een periode met veel geweld in Noord-Ierland. Mijn familie heeft verschrikkelijke herinneringen uit die tijd. Ik had zelfs familieleden aan beide kanten van het conflict. Tegenwoordig spreken we er zelden over, uit respect voor hen die zijn overleden.

In het Goedevrijdagakkoord is vastgelegd dat er een open grens moet zijn tussen Noord-Ierland en de republiek. Het akkoord zou dus geschonden worden als de grens dicht gaat. Sommige mensen zullen dat

als geldige reden voor geweld zien. Daarom zijn de afspraken tussen de EU en het VK in het belang van alle Noord-Ierse burgers; hun leefomstandigheden staan op het spel. Om deze re-

FOTO: REMIZOV / SHUTTERSTOCK.COM

den vind ik dat een uitzonderingsstatus voor Noord-Ieren beter verdeelbaar is dan voor Schotten, Londenaren en inwoners van Wales. Voor de Noord-Ieren gaat het voorkomen van slachtoffers boven alles. Aangezien ik weinig herinneringen heb aan de tijd voor 1998, is het logisch voor mij dat ik de Noord-Ierse grens probleemloos kan oversteken. Toch heb ik in de laatste jaren buscontroles meegemaakt waarbij paspoorten werden gecontroleerd, gericht op illegale immigranten die het Verenigd Koninkrijk willen binnenkomen. Dat is natuurlijk een andere problematiek, maar het gaf me wel een merkwaardige ervaring bij de grens. Ook heb ik gehoord dat er veel werd gesmokkeld in de jaren tachtig en negentig. Maar omdat de EU en het VK het eens lijken te zijn, blijven dat waarschijnlijk verhalen uit het verleden.’ **Ⓡ TF**

Jeremy Sterling doet de master Climate Studies en komt uit Ierland.

OP DE CAMPUS

Misschien ben je in Forum al eens aangesproken door Coos van Ginkel (23). Deze masterstudent Landschapsarchitectuur zoekt daar mensen om mee te praten over zingeving en geloof. Samen met nog iemand van zijn studentenvereniging Navigators Wageningen (NSW) gaat hij om de week het gesprek aan met iedereen die daarvoor openstaat.

'Het heeft me aangenaam verrast hoe open en eerlijk mensen zijn. Vaak denken ze heel anders over belangrijke thema's dan ik, maar dan kun je wel een interessant gesprek voeren.' Coos voert deze gesprekken niet omdat hij mensen wil bekeren. 'Dat kan ik niet eens', lacht hij. 'Ik wil gewoon mensen laten zien dat er meer manieren zijn om tegen dingen aan te kijken.'

NSW is waar het studentenleven van Coos voornamelijk om draait en een belangrijke reden dat hij Wageningen is gaan waarderen. 'Je maakt vrienden en gaat je er daardoor thuis voelen, waardoor je het leuker gaat vin-

den.' En dat was goed, want de eerste indruk die Coos had van Wageningen was niet heel positief. 'Ik vond het een verschrikkelijk kneuterige plek. Dat vind ik

'Ik ga in augustus trouwen in Potsdam'

nog steeds, maar nu denk ik dat kneuterig zo slecht niet is.'

Nu vindt Coos het zelfs jammer dat hij Wageningen gaat verlaten. 'Ik heb mijn hart verpand aan deze stad.' Toch gaat hij na de zomer vertrekken. 'Ik ga in augustus trouwen in Potsdam, een van de meest romantische plekjes in Europa.' Potsdam ligt in Duitsland, en dat is ook waar de verloofde van Coos, Elisabeth, vandaan komt. 'Ik reis ongeveer één keer in de zes weken naar Berlijn om haar te zien. Soms ga ik liften, soms treinen en soms carpoolen.' Mensen reageren soms verbaasd

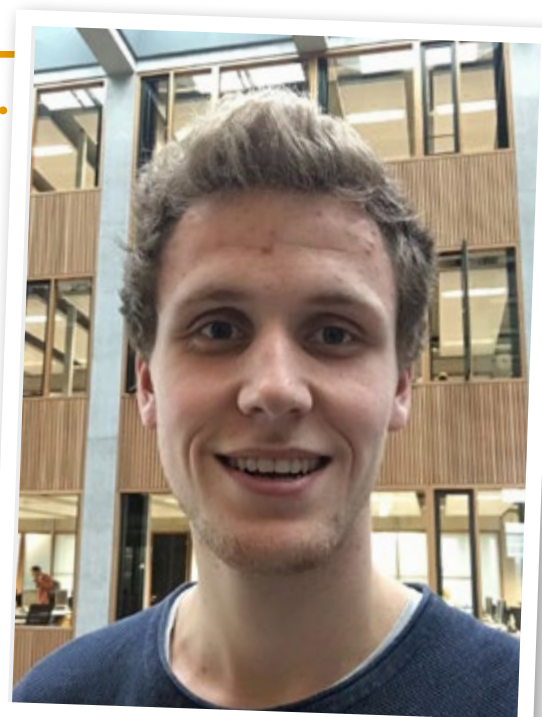

FOTO: ANNE VAN DER HEIJDEN

op zijn trouwplannen. 'Veel christelijke mensen vinden het niet gek dat we gaan trouwen terwijl we 23 zijn, maar niet-christelijken staan er vaker van te kijken. Bij ons hoort trouwen in het begin. Je zegt ja en bouwt van daaruit je relatie. Ik ben blij dat Elisabeth en ik die vaste basis hebben.' @AvdH

Lees alle interviews op resource-online.nl

FEESTEN

Zin in een feestje? Wageningen Uitgaans Promotie wijst de weg. Zie ook www.wageningenup.nl.

LUCA - XMAS REUNION

Dinsdag 26 december van 23:00 tot 04:00

Kerst is natuurlijk een feest van lekker eten en knusheid. Maar na twee dagen met je familie rond de tafel kan je wel wat afleiding gebruiken. Wat beter dan een avond losgaan op kerstmuziek met je vrienden?

JUNUSHOFF - UNITAS: NYE STARLIGHT

Maandag 1 januari van 00:30 tot 05:45

Blijf je dit jaar in Wageningen? Dan wil je dit nieuwjaarsfeest bij de Junushoff niet missen. Koop alvast je kaartjes, zodat je zeker weet dat je binnenkomt. 15 euro is voor Wageningen wel prijzig, dus hopelijk hebben ze een goede line-up.

KSV- TRINITY FEESTEN

Woensdag 10 t/m vrijdag 12 januari van 23:00 tot 04:00

Het nieuwe jaar begin je goed met drie feestdagen bij KSV. Deze terugkerende feesten zijn al een aantal jaar een groot succes. Alle goede voornemens overboord en volle bak feesten! @

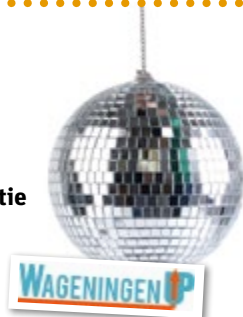

FOTO: SVEN MENSCHEL

De Wageningen Comedy Club vermaakte het publiek maandag in café Loburg met geïmproviseerde sketches.

Wageningse masterstudenten gaan voor hun stage en thesis de hele wereld over. Ze maken kennis met de praktijk en andere culturen. Hier vertellen ze over hun avonturen.

Elk dier in dezelfde houding

'Tijdens mijn stage ben ik vaak in het regenwoud op expeditie geweest, om reptielen en amfibieën te vinden. We gingen dan bijvoorbeeld 's nachts op pad en namen de gevonden dieren mee naar onze tijdelijke verblijfplaats. We kwamen van alles tegen: kikkers, slangen, hagedissen, krokodillen, schildpadden.

Bij de veldstations waar we verbleven, maakten we vervolgens foto's van de dieren. Elk dier werd in dezelfde houding en voor een witte achtergrond gefotografeerd. Je moest bij kikkers bijvoorbeeld de tenen kunnen tellen. De volgende dag, als we klaar waren met de foto's, werden de dieren teruggezet op de plek waar ze vandaan kwamen.

HOUTKAP

Ik deed mijn stage bij Tropical Herping: een organisatie die onderzoek doet naar reptielen en amfibieën. *Herping* is het zoeken van deze diersoorten. Dit werkwoord komt van de herpetologie: de studie van reptielen en amfibieën. Fotografie heeft altijd een belangrijke rol gespeeld bij de organisatie. Ze zijn nu bijvoorbeeld bezig met het boek *Reptiles of Ecuador*, waarin zo'n 450 soorten worden weergegeven.

In Ecuador is het dramatisch om te zien hoe snel het regenwoud afneemt. Op sommige locaties komt om het kwartier een vrachtwagen met gekapte bomen voorbij. Een deel van de opbrengst van Tropical Herping gaat daarom naar een initiatief dat stukken land koopt om houtkap te voorkomen.

De *Oophaga Sylvatica*.

De *Chironius Monticola*.

KIKKERVINGERS

Als ik niet op expeditie was, werkte ik in het laboratorium van de Universidad San Francisco in Quito. Daar hield ik me bezig met de beschrijving van een nieuwe kikkersoort. We namen bijvoorbeeld DNA-monsters van de verzamelde individuen. Voor de morfologische beschrijving voerden we allerlei metingen uit. Zo maten we onder andere de lengte van de vingers en de afstand tussen de ogen.

Ik ben al jaren bezig met fotografie. Omdat Tropical Herping de beste foto's van reptielen en amfibieën ter wereld maakt, heb ik contact met ze gezocht. Toen ik hoorde dat ik mijn stage bij hen kon doen, heb ik meteen een vliegticket geboekt.

Een dag na aankomst kon ik onverwachts mee op een tiendaagse expeditie. Eigenlijk leefde ik tijdens mijn ruim vijf maanden durende stage mijn droom. Ik zoek en fotografeer reptielen en amfibieën altijd al als hobby, en in Ecuador was het ineens mijn werk.' EVK

Meer dierenfoto's van Matthijs Hollanders vind je op zijn Instagram-account.

HET ECHTE WERK

Wie? Matthijs Hollanders, masterstudent Biologie
Wat? Stage bij Tropical Herping
Waar? Quito, Ecuador

Matthijs Hollanders met een *Corallus blombergi*.

Lees alle interviews terug op resource-online.nl

Orion Irregular Opening Hours Christmas 2017

	Friday 22 December	Saturday 23 December to Sunday 7 January
The Building	8 am - 6 pm	Closed
Bike basement	8 am - 6 pm	Closed
Restaurant	11.30 am - 1.30 pm	Closed
The Spot	8 am - 6 pm	Closed

Leeuwenborch Irregular Opening Hours Christmas 2017

	2017	The Building	Coffee Bar/ Restaurant	The Library
Saturday	23 December	8 am - 5.30 pm	Closed	Closed
Sunday	24 December	Closed	Closed	Closed
Monday Christmas	25 December	Closed	Closed	Closed
Tuesday Christmas	26 December	Closed	Closed	Closed
Wednesday	27 December	7 am - 6 pm	Closed	Closed
Thursday	28 December	7 am - 6 pm	Closed	Closed
Friday	29 December	7 am - 6 pm	Closed	Closed
Saturday	30 December	8 am - 5.30 pm	Closed	Closed
Sunday	31 December	Closed	Closed	Closed
Monday New Years Day	1 January	Closed	Closed	Closed
Tuesday	2 January	7 am - 10.30 pm	10 am - 2 pm	Closed
Wednesday	3 January	7 am - 10.30 pm	10 am - 2 pm	Closed
Thursday	4 January	7 am - 10.30 pm	10 am - 2 pm	Closed
Friday	5 January	7 am - 10.30 pm	10 am - 2 pm	Closed
Saturday	6 January	8 am - 5.30 pm	Closed	Closed
Sunday	7 January	Closed	Closed	Closed

Forum Irregular Opening Hours Christmas 2017

	2017	The Building	The Library	Student Desk IT Service Point	WURshop	Restaurant	Grand Café	Wageningen in'to Languages
Saturday	23 December	10 am - 6 pm	Closed	Closed	Closed	Closed	Closed	Closed
Sunday	24 December	10 am - 6 pm	Closed	Closed	Closed	Closed	Closed	Closed
Monday Christmas	25 December	Closed	Closed	Closed	Closed	Closed	Closed	Closed
Tuesday Christmas	26 December	Closed	Closed	Closed	Closed	Closed	Closed	Closed
Wednesday	27 December	8 am - 8 pm	8.30 am - 5.30 pm	Closed	Closed	Closed	Closed	Closed
Thursday	28 December	8 am - 8 pm	8.30 am - 5.30 pm	Closed	Closed	Closed	Closed	Closed
Friday	29 December	8 am - 8 pm	8.30 am - 5.30 pm	Closed	Closed	Closed	Closed	Closed
Saturday	30 December	10 am - 6 pm	Closed	Closed	Closed	Closed	Closed	Closed
Sunday	31 December	10 am - 6 pm	Closed	Closed	Closed	Closed	Closed	Closed
Monday New Years Day	1 January	Closed	Closed	Closed	Closed	Closed	Closed	Closed
Tuesday	2 January	8 am - 8 pm	8.30 am - 5.30 pm	Closed	10 am - 2 pm	11.30 am - 1.30 pm	Closed	Closed
Wednesday	3 January	8 am - 8 pm	8.30 am - 5.30 pm	12 pm - 2 pm	10 am - 2 pm	11.30 am - 1.30 pm	Closed	Closed
Thursday	4 January	8 am - 8 pm	8.30 am - 5.30 pm	12 pm - 2 pm	10 am - 2 pm	11.30 am - 1.30 pm	Closed	Closed
Friday	5 January	8 am - 8 pm	8.30 am - 5.30 pm	12 pm - 2 pm	10 am - 2 pm	11.30 am - 1.30 pm	Closed	Closed
Saturday	6 January	10 am - 6 pm	Closed	Closed	Closed	Closed	Closed	Closed
Sunday	7 January	10 am - 6 pm	Closed	Closed	Closed	Closed	Closed	Closed

mededelingen

FEM 50403: CAPITA SELECTA 'EUROPEAN FOREST RESOURCES AND THE BIO-ECONOMY'

Under the bio-economy, demand for wood is expected to increase rapidly, both for the production of new and traditional products, and for energy. How can this increasing demand be met sustainably, and what are the trade-offs with other functions like CO₂ sequestration and biodiversity? These are big challenges for forest management and forest policy in Europe. This new course will be taught by Prof. Gert-Jan Nabuurs on Tuesday afternoon in period 3 & 4. Guest speakers from the Confederation of European Paper Industries (CEPI, Brussels), FERN (NGO, Brussels) and from Skogstyrelsen (Swedish Forest Agency, Sweden). Register via gert-jan.nabuurs@wur.nl.

agenda

donderdag 14 december t/m woensdag 10 januari

FILMS VOOR STUDENTEN

A Gentle Creature: virtuoze hellevaart door Rusland op zoek naar zoekgeraakt pakketje. *Kleine IJstijd*: tragikomedie over bandleden in de midlife-crisis, die na jaren weer bij elkaar komen. *Les uns et les Autres*: de epische filmklassieker vol muziek, dans en levensdrift, van de politiek roerige jaren dertig tot begin jaren tachtig. *Heartstone*: authentiek verhaal in IJslands landschap over twee puberjongens die hun eerste verliefdheden beleven. €6,50/€5. Locatie: Wilhelminaweg 3A, Wageningen.

MOVIE-W.NL

Thursday, 14 December, 18:00-21:00

WRITING LAB WINTER WRITING EVENT

Are your spirits suffering from winter darkness, cold and rain? Has the high of being somewhere new worn off, or have your first period's grades not been what you were hoping for?

Don't lose hope! Come and join the Winter Writing Event, during which you can talk to writing and English language tutors, meet other students and enjoy drinks and snacks. The event is for first-year students, but is open to all students. Enrol via facebook. Venue: CO106 Forum. Info: info.wageningenwritingLab@wur.nl.

vrijdag 15 en zaterdag 16 december, 20.00

WSKOV WINTERCONCERTEN

De Wageningse Studenten Koor- en Orkestvereniging speelt twee werken van een Nederlandse componist: het vioolconcert van Hendrik Andriessen en de 8e symfonie van zijn zoon; het koor zingt een verzameling à capella stukken met tot slot een gezamenlijk werk dat nog maar tweemaal eerder is uitgevoerd: 'The Path' van Peter Kooreman. Locatie: vrijdag: Johannes de Doperkerk, Bergstraat 17; zaterdag: Grote Kerk, Markt 1 Wageningen. Kaarten via www.wskov.nl of aan de deur.

Woensdag 10 januari, 12.00

VESTE BOARD MARKET

Vliegt je studententijd aan je voorbij en wil je je horizon verbreden? Wellicht is een bestuursjaar iets voor je. De VeSte Board Market is de ideale gelegenheid om in contact te komen met alle studentbesturen die Wageningen rijk is. De besturen variëren van internationaal tot carrièregericht, full- of parttime; voor elk wat wils! Locatie: Forum.

Deadline indienen: één week voor verschijningsdatum (max. 75 woorden). Mail: resource@wur.nl

colofon

Resource is het magazine en de website voor studenten en medewerkers van Wageningen University & Research. Resource magazine verschijnt tweewekelijks op donderdag.

Redactieadres

Droevendaalsesteeg 4, 6708 PB Wageningen (Atlas, gebouw 104, bode 31). Postbus 409 6700 AK Wageningen. Secretariaat: Thea Kuijpers, resource@wur.nl, 0317 484020 Website: www.resource-online.nl. ISSN 1389-7756

Redactie

- Edwin van Laar (hoofdredacteur) edwin.vanlaar@wur.nl, 0317 482997
- Lieke de Kwant (eindredacteur) lieke.dekwant@wur.nl, 0317 485320
- Roelof Kleis (ecologie, sociale wetenschappen, economie) roelof.kleis@wur.nl, 0317 481721
- Linda van der Nat (studenten, onderwijs) linda.vandernat@wur.nl, 0317 481725
- Tessa Louwerens (dier, voeding), tessa.louwerens@wur.nl, 0317 481709
- Albert Sikkema (plant, dier, organisatie) albert.sikkema@wur.nl, 0317 481724

Aan Resource werken mee

Guy Ackermans, Sam van Beljouw, Annie Berendsen, Alexandra Branderhorst, Evelien Castrop, Cathy Chen, Susie Day, Teun Fiers, Marijn Flipse, Stijn van Gils, Aart-Jan van de Glind, Clare McGregor, Anne van der Heijden, Yvonne de Hilster, Hoger Onderwijs Persbureau, Lotje Hogerzeil, Anja Janssen, Liza van Kapel, Echica van Kelle, Helena Ligthert, Piotr Kukla, Sven Menschel, Carina Nieuwenweg, Rik Nijland, Madhura Rao, Manon Römken, Henk van Ruitenbeek, Julia Schäfer, Eva van Schijndel, Joris Tielens, Pascal Tieman, Didi de Vries, Clare Wilkinson, Rob de Winter, Remo Wormmeester

Vormgeving

Geert-Jan Bruins, Paul Gerlach

Druk

Tuijtel, Hardinxveld-Giessendam

Abonnement

Een abonnement op het magazine kost €58 (buitenland €131,50) per academisch jaar. Opzeggen voor 1 augustus.

Advertenties

Extern: Bureau van Vliet, 023 5714745, m.dewit@bureauvanvliet.com
Intern: Thea Kuijpers, resource@wur.nl, 0317 484020

Uitgever

Marc Lamers, Corporate Communications & Marketing Wageningen University & Research

Sports Centre de Bongerd
Irregular opening hours
Christmas Holidays 2017/2018

December

21 December (X-mas employees SCB)	Closed after 16.00
23 December	Open 09.30 - 12.30
24 December	Closed
25 and 26 December (X-mas)	Closed
27, 28 and 29 December	Open 12.00 - 22.00
30 December	Open 09.00 - 18.00
31 December	Closed

January

1 January (New Year's Day)	Closed
2-6 January	Open 12:00 - 22:00

ANTWOORDEN NIEUWSQUIZ 2017 (P.16)

- 1 A
- 2 D
- 3 C
- 4 A
- 5 A
- 6 C
- 7 B
- 8 D
- 9 A
- 10 C
- 11 D
- 12 A
- 13 B
- 14 B
- 15 B EN C
- 16 A
- 17 D
- 18 C
- 19 D
- 20 A

>>TYPICAL DUTCH

ILLUSTRATIE: HENK VAN RUITENBEEK

Pet rodents and reptiles

It's over a year since I moved to Wageningen but still I cannot get used to the fact that people have rodents, reptiles and insects for pets. I constantly see notes from people looking for someone to look after their rats, snakes, geckos, spiders or hamsters while they travel out of town for holiday.

The idea that people keep rodents instead of setting traps to kill them perplexed me. They are fed and live in the same room as the owners. Where I come from, rats and hamsters are killed. Here, the pets have names and sometimes even birthday parties, they have friends and play dates so that they are not lonely. I also find it strange that people keep chickens and rabbits for pets. In my country that is playing around with the potential for a delicious stew (no offence). I once saw an advert seeking a home for a rooster. The owner advertised the weight and age of the rooster and the ideal situation and home for it. Don't get me wrong: I understand there are vegetarians and animal lovers who cannot fathom the idea of eating meat. But in my head, I already had the recipe for a delicious meal.

One day one of my Dutch corridor mates found a rabbit outside the building, and she brought it to our kitchen. I walked in and found our furry friend surrounded by all the Dutch people from my corridor. I was excited and thought: we have free meat today! But my excitement was short-lived once people in green uniforms arrived to rescue the poor rabbit. I later learnt that they were animal protection police. **Monica Mbuthia, Master's student of Development and Rural innovation, from Kenya**

Do you have a nice anecdote about your experience of going Dutch? Send it in! Describe an encounter with Dutch culture in detail and comment on it briefly. 300 words max. Send it to resource@wur.nl and earn twenty-five euro and Dutch candy.

[NL]

GRATIS VLEES?

De gekste dieren houden Nederlanders als huisdier, verzucht Monica Mbuthia. Ratten, gekko's, slangen, hamsters, spinnen. 'In Kenia doden we ratten en hamsters. Hier hebben ze namen, verjaarsfeestjes en speelafspraken.' En kippen worden vertroeteld in plaats van verwerkt tot stoofpot. Op zekere dag had haar Nederlandse huisgenoot bij de flat een konijn gevonden en mee naar binnen genomen. Andere Nederlandse bewoners stonden er nieuwsgierig omheen. 'Ha, gratis vlees vandaag!', dacht Monica. Maar de blijdschap was van korte duur. Tot haar verbijstering kwamen er mensen in groene uniformen om het dier te redden.